

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

**INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR,
IDÉHISTORIA OCH RELIGION**

Låt mig vara, kvinna

*En undersökning av hur de tidiga åhörarna kan ha uppfattat
ljudlandskapet i dialogerna mellan Jesus och kvinnorna
i Johannesevangeliet*

Woman, why do you involve me?

*An investigation of how the early audience could have apprehended
the soundscape in the dialogues between Jesus and the women,
in the gospel of John.*

Erik Horner

Ht-15

RKT145 Examensarbete för kandidatexamen, teologi, 15 hp

Nivå: Kandidat

Handledare: Dan Nässelqvist

Abstract

One thing about the Gospel of John is that it is written to be listened to in the first place, not to be read. Our problem, when we're reading the dialogues, is that we can't hear how Jesus or the women sounded when they talked.

The purpose with this survey is to try to see how the early audience could have apprehended the dialogues between Jesus and the women, in John. I've chosen therefore to use a method of sound mapping, and to discuss what I've found in my research with secondary literature.

What is obvious is that the women had active roles, they were driving the dialogues and Jesus met them in a relatively equal way, even if it was he who had the greater knowledge.

The audience probably hear both Jesus and the women crossing social borders, and in many places of the dialogues they probably would hear the emphasis in different places than what the secondary literature I've used is demonstrating.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Kapitel 1	4
1.1 Inledning	4
1.2 Syfte.....	4
1.3 Frågeställning.....	4
1.4 Material.....	5
1.5 Avgränsningar.....	6
1.6 Metod & Teori.....	6
1.7 Tidigare forskning.....	8
1.8 Johannesevangeliet	9
1.9 Ord och begrepp	10
Kapitel 2. Bröllopet i Kana	13
2.1 Analys och Diskussion	13
2.2 Konklusion	16
Kapitel 3. Jesus och den samariska kvinnan	17
3.1 Analys och Diskussion	17
3.2 Konklusion	25
Kapitel 4. Lasaros uppväcks	26
4.1 Analys och diskussion	26
4.2 Konklusion	32
Kapitel 5. Maria från Magdala och Herren	34
5.1 Analys och diskussion	34
5.2 Konklusion	38
Kapitel 6. Reflektion	39
Kapitel 7. Slutsats	40
Källförteckning	43
Bilagor	45
Bilaga 1. Johannes 2:1-12, Bröllopet i Kana	45
Bilaga 2. Johannes 4:1-42, Jesus och den samariska kvinnan	47
Bilaga 3. Johannes 11:1-44, Lasaros uppväcks.....	55
Bilaga 4. Johannes 20:11-18, Maria från Magdala och Herren	62

Kapitel 1

1.1 Inledning

Jag har sedan jag börjat läsa bibeln varit fascinerad av Johannesevangeliet framför de andra evangelierna, men något som generellt varit svårt både med den texten och andra texter i bibeln är hur de ska läsas. Detta blir ett särskilt påtagligt problem vid dialoger. Där en modern författare av exempelvis en roman nästan alltid beskriver hur något sägs, så finns inte sådana noteringar i evangelierna.

När jag stötte på ljudanalysmetoden och ungefär samtidigt funderade på uppsatsämne så kändes det självklart att undersöka hur dialoger i Johannesevangeliet kan ha låtit för de tidiga åhörarna. Specifikt dialogerna mellan kvinnor och Jesus intresserade mig, bland annat på grund av att kvinnor i bibeltolkningens historia inte direkt varit i centrum, och det visade sig också vara av ett lagom omfång för en uppsats av denna storlek.

1.2 Syfte

Ett problem med att försöka förstå dialogerna som sker mellan Jesus och kvinnor i Johannesevangeliet är att de är skrivna för att höras, inte i första hand för att läsas. Vi kan inte läsa ut vilket tonläge Jesus hade när han pratade med sin mor, om den samariska kvinnan var arg på Jesus, eller var emfasen låg i Jesu och Martas dialog. Syftet med den här uppsatsen är att undersöka och försöka svara på hur dialogerna mellan kvinnorna och Jesus låt för de första åhörarna, till exempel vilken dynamik som fanns, vilket tonläge och var de bör ha hört emfasen läggas.

1.3 Frågeställning

Min frågeställning för denna uppsats är: Hur skulle dialogerna mellan Jesus och kvinnorna enligt Johannesevangeliet kunna ha uppfattats av de tidiga åhörarna?

När jag skriver uppfattats menar jag här mer specificerat vilken bild åhörarna kan ha fått genom det ljudlandskap som evangelisten byggt åt dem.¹ Det kan till

¹ Om författarskapet till Johannesevangeliet se avsnitt 1.8.

² Johannesevangeliet 2:1-12

³ Johannesevangeliet 4:1-42

exempel innebära var de troligen hör emfasen i en dialog, eller att de med stor sannolikhet uppfattar Jesus som undervisande, eller att de kan ha uppfattat vissa replikers underton som sarkastisk. Delvis handlar det också om hur de olika personerna presenteras för åhörarna och vilken dynamik dialogen troligen antyder finns mellan personerna. Bakomliggande faktorer, till exempel seder och normer, spelar också delvis in.

1.4 Material

Jag har arbetat med de fyra scener i Johannesevangeliet som innehåller dialoger mellan Jesus och kvinnor: 'Bröllopet i Kana',² 'Den samariska kvinnan',³ 'Lasaros uppväcks'⁴ och 'Maria från Magdala och Herren'.⁵

Jag har begränsat mig specifikt till dialogerna mellan Jesus och kvinnorna i dessa scener, även om det såklart finns mycket annat intressant att diskutera i dem, men som av utrymmesskäl inte går att ta med.

Jag kommer också aktivt att jobba med sekundärlitteratur i form av bibelkommentarer.⁶ Det finns såklart oändligt mycket att välja bland, men jag har valt ut fyra kommentarer som representerar en bredd, både i tillvägagångssätt, när de gjorts och delvis i vad de får fram, men där jag också velat ha kommentarer som avhandlar samtliga perikoper och fungerar tillsammans med ljudanalysmetoden, där till exempel narrativ metod fungerar bra som komplement. Den grekiska grundtext jag utgår ifrån hämtar jag från Nestle-Alands 28e reviderade utgåva av *Novum*

² Johannesevangeliet 2:1-12

³ Johannesevangeliet 4:1-42

⁴ Johannesevangeliet 11:1-44

⁵ Johannesevangeliet 20:11-18

⁶ Jo-Ann A. Brants *John*, från 2011. Brants ingång är spännande, där hon behandlar evangeliet med fokus på narrativet och ser stora likheter mellan Johannesevangeliet och grekiska dramatan. Caig S. Keeners massiva kommentar till Johannesevangeliet lägger lite extra fokus på socio-historiskt och retoriskt innehåll. Den är skriven i två volymer, gavs ut 2003 första gången och heter: *The Gospel of John: A Commentary, Volume One*, och *The Gospel of John: A Commentary, Volume Two*. Andreas J. Köstenbergers kommentar, som också den heter *John*, fokuserar bland annat på historisk kontext, och gavs ut 2004. Raymond Edward Browns kommentar i två volymer, från 1966 och 1970, och heter *The Gospel according to John I-XII* och *The Gospel according to John XIII-XXII*. Brown står bland annat för tanken om en Johanneisk kommunitet, och hans rigorösa kommentar behandlar evangeliet historisk-kritiskt och i flera lager.

Testamentum Graece (NA28),⁷ och när jag anger titlar eller citat på svenska så är det från *Bibel 2000*.⁸

1.5 Avgränsningar

Det finns ett par texter som man skulle kunna tänka sig att titta på kring Jesus och kvinnor, men som jag valt bort. Det är de scener där det är tal, men inte dialog, till exempel Jesus på korset,⁹ och så är det en scen innehållande dialog, men som inte kan anses vara skriven av samma författare¹⁰ som till övriga Johannesevangeliet; Äktenskapsbryterskan.¹¹ Eftersom jag har valt att titta på dialogerna mellan Jesus och kvinnorna i Johannesevangeliet så kan varken de med monolog, eller den som inte kan anses vara skriven av samma författare vara med i mitt arbete.

1.6 Metod & Teori

Min huvudsakliga metod är ljudanalys. Den är uppbyggd på att analysera den grekiska grundtexten i fem steg, där man tittar bland annat på retoriska strukturer och ljudkvalitet. Metoden förutsätter en situation där evangeliet läses högt för åhörarna och där uppläsaren därför har jobbat på samma sätt med texten som andra antika talare. Genom detta går det att analysera hur texten kan ha uppfattats av åhörarna.¹² Att ytterligare anlägga en teoretisk grund ryms inte inom ramen för denna uppsats.

Det första steget går ut på att dela upp den grekiska grundtexten i *kola*. Varje *kolon* bör vara ett andetag, vilket motsvarar 7-30 stavelser, även om man föredrog en längd på 9-23 stavelser. Ett *kolon* är en komplett sats, men kan vara uppdelat i *komma*. Ett *komma* behöver inte vara en fullständig sats.¹³ I ljudkartan avgränsas varje *kolon* genom ny rad och får ett namn, till exempel Joh 2:1a. Skulle detta *kolon* vara indelat i två *komman* skulle de få namnen 2:1a₁ och 2:1a₂.

⁷ Nestle, Eberhard, Erwin Nestle, Barbara Aland och Kurt Aland. *Novum Testamentum Graece*. 28th revised version; Deutsche Bibelgesellschaft: Stuttgart, 2012.

⁸ *Bibeln*. Verbum: Stockholm, 2001.

⁹ Johannesevangeliet 19:25-27

¹⁰ Se avsnitt 1.8 där jag kort behandlar Johannesevangeliets författarskap och redaktionshistoria.

¹¹ Köstenberger, Andreas J. *John*. Baker Exegetical Commentary on the New Testament. Grand Rapids: Baker Academic, 2004, 245-249

¹² Nässelqvist, Dan. *Public Reading and Aural Intensity: An Analysis of the Soundscape in John 1-4*. Lund: Media Tryck, 2014, se 18-21, 103-104 och 105-106.

¹³ Nässelqvist, *Public Reading*, 115-116.

Det andra steget är att identifiera eventuella perioder. En period skapar en naturlig paus efter sig där talaren kan hämta andan en kort stund och där åhörarna kan få chansen att smälta vad som just sagts, diskutera sinsemellan, eller rent av jubla. En period kan bestå av ett eller flera *kola* och innehåller vissa specifika kännetecken. Tre kännetecken är symmetri, *hyperbanton*, och förlängning, men det viktigaste kännetecknet för en period är att den avslutas med en bakåtböjning.¹⁴ I ljudkartan visas en period genom en ram runt de *kola* som bildar en period.

Steg tre går ut på att läsa igenom texten och identifiera de ljudstrukturer som finns i den, huruvida evangelisten använder sig av olika typer av upprepningar för att förstärka något.¹⁵ Resultaten av undersökningen presenteras i ljudkartan genom att strukturera upp texten på ett sätt som åskådliggör de retoriska strukturerna som finns. Dels genom understrykningar, men också genom att ställa ord parallellt med varandra.

Det fjärde steget innebär att, genom två analyser, bedöma textens ljudkvalité. Det man tittar på här är dels mötena mellan ord, där vokal- eller konsonantmöten ansågs som störande, och där vissa krocker är mer disharmoniska än andra.¹⁶ Det andra man tittar på är förekomsten av vackra eller dissonanta ljud. För att ljudbilden till exempel ska anses väsende räcker inte ett väsende ljud, utan det behövs en viss frekvens av dem.¹⁷ Detta steg presenterar jag löpande i texten när jag finner att det bidrar till min analys.

Det femte och sista steget i en ljudanalys är ett sammanfattande moment där man, så att säga, lägger sina tidigare analyser på varandra, för att kunna göra en bedömning av hur hög intensitet texten har. Vad detta steg svarar på är vilket ljudlandskap som finns i scenen. Man delar in texten i korta avsnitt med gemensamma strukturer, undersöker dem, och presenterar i tabellform dess olika ljudintensitet.¹⁸

Jag har sedan lagt till ett sjätte steg där jag kommenterar dialogen mellan Jesus och kvinnorna. Jag gör det genom att lyfta fram vad fyra forskare tidigare skrivit om dessa dialoger, drar in slutsatser från min egen ljudanalys och diskuterar vad den kan bidra med. Här är jag öppen för alla ingångar, såsom lingvistiska, sociokulturella men framförallt narrativa. Till viss del kommer jag beskriva presentationen av aktörerna och vissa bakomliggande förutsättningar till dialogen, eftersom detta är sådant som

¹⁴ Nässelqvist, *Public Reading*, 117-120.

¹⁵ Nässelqvist, *Public Reading*, 127-129 och 144-146.

¹⁶ Nässelqvist, *Public Reading*, 134-136.

¹⁷ Nässelqvist, *Public Reading*, 133-134.

¹⁸ Nässelqvist, *Public Reading*, 110 och 142.

åhörarna hade med sig när de lyssnade till dialogerna. Jag presenterar i stort sett steget vers för vers, eftersom det dels i ljudanalysen är naturligt att jobba så, men också för att kommentarerna oftast kommenterar vers för vers. Därför är det lämpligt att göra jämförelser och diskussioner vers för vers. Det är detta sjätte steg som kommer presenteras i kapitel 2-5. Jag kommer bifoga ljudkartor över steg tre och fem till vardera kapitel, vilket jag anger i inledningen till varje kapitel. På det sättet går det att få en överblick och förståelse för hur jag kommit fram till mina slutsatser. I ljudkartan för steg tre går det också att se det jag analyserat i steg ett och två, och själv hitta de saker jag poängterar utifrån steg 4. Vid de tillfällen jag fäster särskild uppmärksamhet på ljudkvaliteten kommer jag att visa det i den löpande texten.

Det är värt att poängtera att när jag skriver om dialogen, eller repliker och skeeden, i mitt arbete, så syftar jag hela tiden till det som finns i evangelietexten. Jag syftar alltså inte till den historiska situationen eller de historiska personerna.

1.7 Tidigare forskning

Gällande tidigare forskning så är det mycket sparsamt med tanke på det specifika området, frågeställningen och metoden jag valt. Margaret Ellen Lee och Bernard Brandon Scott var de som först formade ljudanalysmetoden, som Dan Nässelqvist vidareutvecklat.¹⁹ Nässelqvist har själv, i boken *Public Reading and Aural Intensity, An Analysis of the Soundscape in John 1-4*, behandlat både Bröllopet i Kana och Den samariska kvinnan, men inte de andra två scenerna som jag undersöker. Han har inte heller samma fokus som jag har, vill säga specifikt fokus kring Jesus och kvinnornas dialoger.²⁰ Ett namn som också kan nämnas är Whitney Shiner, som behandlat ett evangelium utifrån hur det kan ha framställts muntligt. Men trots att Shiner utfört ett intressant arbete så behandlar han Markusevangeliet och inte Johannesevangeliet.²¹ Det jag tycker fattas i forskningen och som jag hoppas kunna bidra med, är dels inriktningen på Johannesevangeliet, men också specifikt på dialog och på Jesu relation med kvinnorna, och hur det går att få fram vilken bild som tidiga åhörare av evangeliet kan ha fått av dessa.

¹⁹ De har dels givit ut ett par artiklar, men framförallt boken *Sound Mapping the New Testament*. Salem: Polebridge, 2009. Se Nässelqvist, *Public Reading*, 15.

²⁰ Nässelqvist, *Public Reading*.

²¹ Shiner, Whitney. *Proclaiming the Gospel: First Century Performance of Mark*. Harrisburg: Trinity, 2003. Se Nässelqvist, *Public Reading*, 11-12.

1.8 Johannesevangeliet

Johannesevangeliets författare är anonym, men hävdar själv i slutet av evangeliet att det är 'lärjungen som Jesus älskade' som står bakom evangeliet.²² Detta går inte att befästa och troligtvis handlar det om ett försök att använda ett ögonvittnes auktoritet.²³ Författaren tillskrivs oftast en koppling också till 1-3 Johannesbrev och Uppenbarelseboken, men även om det går att skönja likheter texterna emellan så finns det för lite belägg för att med säkerhet säga att de har samma författare.²⁴

Textfynd visar på att evangeliet var känt i mitten av 100-talet, vilket ger oss en borte gräns för dateringen.²⁵ Det går att argumentera för en så tidig datering som före 70 e.kr. eftersom evangeliet inte innehåller tydliga tecken på templets förstörelse, eller kännedom om synoptikerna.²⁶ Men något som oftast tas fasta på vid datering av Johannesevangeliet är att Jesus i Johannesevangeliet talar om hur de ska slängas ut från synagogorna, och eftersom det ska ha skett den typen av utdrivningar någon gång under 80-90-talet e.kr. bör dateringen inte sättas tidigare än så.²⁷

Författarens kunskap om Judéen och Galileen antyder att evangeliet skrevs av någon därifrån, men forskningen inte är enig om var vi ska placera författandet av evangeliet geografiskt.²⁸ Författaren verkar ha begränsade kunskaper inom det grekiska språket, vilket kan peka på någon som inte hade grekiska som förstaspråk, men samtidigt verkar det vara en person som är skolad i det retoriska språket.²⁹

Kandidater till författarskapet som presenterats genom historien har bland annat varit Jesu lärjunge Johannes, Johannes Zebedaios son, Maria från Magdala, Lasaros och Natanael, lärjungen. Det finns dock inga bevis som tyder på att någon av dessa skulle varit inblandade i evangeliets tillkomst på något sätt.³⁰ Däremot verkar det vara en relativt vanlig syn inom forskningen att 'lärjungen som Jesus älskade' var en stor källa till evangeliet, men det finns olika tolkningar av hur stor del av denna tradition

²² Johannesevangeliet 21:24.

²³ O'Day, Gail R. *The Gospel of John*. The New Interpreter's Bible vol. 9. Nashville: Abingdon Press, 1995, 498-500.

²⁴ O'Day, *The Gospel of John*, 498-500.

²⁵ Se Brant, Jo-Anne A. *John*. Paideia. Grand Rapids: Baker Academic, 2011, 4 och O'Day, *The Gospel of John*, 504.

²⁶ Brant, *John*, 4-5.

²⁷ O'Day, *The Gospel of John*, 504.

²⁸ Brant, *John*, 8.

²⁹ Brant, *John*, 8-9.

³⁰ Brant, *John*, 5.

som avspeglas i evangeliet.³¹ Swidler argumenterar för att den älskade lärjungen bör antas vara en kvinna, och han vill identifiera denne som Maria från Magdala. Däremot menar han att hon inte är evangeliets författare, utan är författare till det proto-evangelium, som sedan av någon annan har redigerats och publicerats.³² Många forskare verkar vara överens om att evangeliet bygger på flera muntliga traditioner som vävts samman i en slutlig redaktion, till det vi numera kallar för Johannesevangeliet.³³ Huruvida detta har skett inom ramen för en slags Johanneisk skola bör dock inte ses som något självklart.³⁴

Sammanfattningsvis vet vi alltså vissa bakomliggande fakta om evangeliets historia, men det är ganska lite man med större säkerhet kan säga gällande författare, redaktionshistoria och ursprung. Jag utgår i mitt arbete ifrån den grekiska text, den version av Johannesevangeliet, som finns i NA28.

1.9 Ord och begrepp

Här förklarar jag kortfattat några av de ord och begrepp som jag använder mig av och som jag tror kan vara nya för många läsare.

Anaphora En retorisk figur som bildas genom repetition av ord i början av respektive *kolon*.³⁵

Epistrophe En retorisk figur som bildas genom repetition av ord som står i slutet av respektive *kolon*.³⁶

Homoioteleuton En retorisk figur som är ett sorts rim, där flera ord avslutas på samma ljud.³⁷

³¹ Keener, Craig S. *The Gospel of John: A Commentary*, Volume One. Grand Rapids: Baker Academic, 2012, 114.

³² Swidler, Leonard. *Jesus was a feminist: what the gospels reveal about his revolutionary perspective*. Lanham: Sheed & Ward, 2007, 171-173.

³³ Keener, *The Gospel of John*, 112-114.

³⁴ Keener, *The Gospel of John*, 109-111.

³⁵ Se Nässelqvist, *Public reading*, 144 och 146.

³⁶ Se Nässelqvist, *Public Reading*, 144 och 148.

³⁷ Nässelqvist, *Public Reading*, 144.

<i>Hyperbanton</i>	En onaturlig eller ovanlig ordföljd, ett av tecknen på att det kan röra sig om en period. ³⁸
<i>Iscolon</i>	En retorisk figur som bildas genom att flera <i>kola</i> i följd uppfattas som att de har samma längd. ³⁹
<i>Kola/Kolon</i>	Det som texten delas upp i, i första steget av ljudanalysen. Varje <i>kolon</i> bör vara ett andetag, vilket motsvarar ungefär 7-30 stavelser, även om man föredrog en längd på 9-23 stavelser. Ett <i>kolon</i> är en komplett sats, men kan vara uppdelat i flera <i>komma</i> . ⁴⁰
<i>Komma</i>	En mindre del av ett <i>kolon</i> . Ett <i>komma</i> behöver inte vara en fullständig sats. ⁴¹
<i>Mesodiplosis</i>	En retorisk figur som bildas genom repetition av ord i mitten av respektive <i>kolon</i> . ⁴²
<i>Period</i>	En retorisk figur som kan bestå av ett eller flera <i>kola</i> och innehåller vissa specifika kännetecken. En period skapar en naturlig paus efter sig där talaren kan hämta andan en kort stund och där åhörarna kan få chansen att smälta vad som just sagts, diskutera sinsemellan, eller rent av jubla. Tre kännetecken för en period är symmetri, <i>hyperbanton</i> , och förlängning, men det viktigaste kännetecknet för en period är att den avslutas med en bakåtböjning. ⁴³

³⁸ Nässelqvist, *Public Reading*, 118.

³⁹ Nässelqvist, *Public Reading*, 148.

⁴⁰ Nässelqvist, *Public reading*, 115-116.

⁴¹ Nässelqvist, *Public reading*, 115-116.

⁴² Nässelqvist, *Public Reading*, 144.

⁴³ Nässelqvist, *Public Reading*, 117-120

Polyptoton

En retorisk figur där ett ord repeteras över flera *kola*, men inte i samma form.⁴⁴

⁴⁴ Näsaelqvist, *Public Reading*, 150.

Kapitel 2. Bröllopet i Kana

Jesu dialog med sin mor utspelar sig på ett bröllop i Kana, tidigt i Johannes narrativ.

Maria är bjuden till bröllopet och även Jesus och hans lärjungar är medbjudna.

Ljudkartor för steg tre och fem för denna perikop finns bifogat i bilaga 1.

2.1 *Analys och Diskussion*

2:1-2 Inledningen, som beskriver bakgrunden till scenen har låg intensitet, men en intressant detalj här är, precis som Brant lyfter fram, att Jesu mor inte namnges, men samtidigt är den som nämns först. Åhöraren får en sorts deltagarlista för den framförliggande scenen, i den ordning de kommer att agera, med Jesu mor först, därefter Jesus, och sist lärjungarna, som kommer agera passiva vittnen. Brant menar att Marias anonymitet är ett sätt för Johannesevangeliets författare att implicera intimitet.⁴⁵ Keener lyfter fram att anonymitet kan användas för att åhörarna lättare ska kunna identifiera sig med karaktären. Då kan karaktären, i det här fallet Maria, få en funktion som förebild för en god lärjunge.⁴⁶

De första två *kola* är behagliga för åhöraren, men 2:2a har dels en del väsende ljud och dels stackato-rytm. Här menar Brant att det byggs upp en viss spänning i scenen, genom betoningen av *också*. Kanske för att Jesus slits mellan två förpliktelser; familjeplikterna och den väg han snart måste gå.⁴⁷

Jag håller med om att ljudbilden här sätter en viss kärv ton. Det är inte en mening som talar om för åhörarna att allt är frid och fröjd, utan det dåliga flödet i kombination med de väsende ljuden gör att åhöraren bör ha uppfattat den spänning som Brant också noterat.

2:3 Vinet har enligt Köstenberger en symbolisk betydelse av glädje och firande, vilket ger ytterligare en dimension än bara bristen på vin. Problemet är då, förutom bristen på vin, också bristen på glädje.⁴⁸ Brant menar att Marias uttalande är en sorts maskerad kritik, vilket nästan alla kulturer använder sådana här påstående som. I ett hederssamhälle skulle det vara olämpligt för en mor att offentligt kritisera sin vuxne sons tillkortakommande, vilket här handlar om att inte ha bidragit med vin som

⁴⁵ Brant, *John*, 55-56.

⁴⁶ Keener, *The Gospel of John*, 501-502.

⁴⁷ Brant, *John*, 56.

⁴⁸ Köstenberger, *John*, 93.

bröllopsgåva.⁴⁹ Är det en tillrättavisning, en begäran eller bara ett påstående? Vad förväntar sig Maria av sin son? Brown menar att det bör ses som en begäran, med tanke på Jesu svar⁵⁰ och Köstenberger skriver att det inte är tvunget att Maria förväntar sig ett mirakel, utan snarare att det bör ses som att hon uttrycker en generell tilltro till att Jesus kan ställa saker och ting till rätta.⁵¹

Texten har fortfarande låg intensitet, så det verkar inte vara tal om någon utskällning eller skarpt tal från Maria. Det är ett väldigt bra flöde i Marias tal och faktiskt ganska vackert. Inte så pass att det höjer intensiteten i det hon säger, men det finns inget i ljudanalysen som stödjer att åhörarna borde ha uppfattat att Maria har en anklagande eller hård ton. Möjligtvis går det att se $\epsilon\chi\theta\upsilon\sigma\tau\nu$, som avslutar hennes mening, som någonting negativt genom dess χ och σ . Men det finns inget runt omkring som förstärker dessa, snarare är det diftongen som förstärks. Självfallet är det inget positivt att vinet är slut, men av ljudanalysen att döma bör åhörarna uppfattat repliken som ett vänligt konstaterande. Kanske med en förhoppning om att Jesus skulle kunna göra något åt det, men inte som ett anklagande om att det är hans fel att läget är som det är.

2:4a-b Svaret Jesus ger sin mor är oerhört svårtolkat, framförallt i översättning. ”Låt mig vara, kvinna” kan ses som ett sätt att distansera sig och visa antipati för motparten, enligt Brant, och Köstenberger anser att det handlar om ett bryskt svar och drar fram två paralleller för att stärka sin tes; dels att uttrycket $\tau\acute{\iota}\ \epsilon\mu\omicron\iota\ \kappa\alpha\iota\ \sigma\omicron\iota$ i övrigt i nya testamentet bara används på demoners läppar, när de motsätter sig Jesus, och dels en parallell till gamla testamentet där han menar att det används för att distansera två parter, och att det har en förebrående klang.⁵² Brown menar att Jesus inte vill degradera sin mor, men att det handlar om att omplacera deras roller, från mor-son i första hand, till relationen mellan lärare och lärjunge.⁵³ Keener tolkar Jesu svar som avvisande, men också att det snarare är ett klagomål än att han inte kommer göra

⁴⁹ Brant, *John*, 56.

⁵⁰ Brown, Raymond Edward. *The Gospel according to John I-XII*. Anchor Bible 29. New York: Doubleday, 1966, 98-99.

⁵¹ Köstenberger, *John*, 94.

⁵² Se Brant, *John*, 56-57 och Köstenberger, *John*, 94-95.

⁵³ Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 99.

något. Enligt Keener är γύνωσ respectfult, men är i sammanhanget av två personer som känner varandra, och speciellt i förhållande son-mor, onaturligt.⁵⁴

Åhörarna bör inte heller här ha uppfattat ljudbilden som skarp.

Ljudintensiteten är fortsatt låg, flödet är bra och det finns nästan inte någon hård eller väsende konsonant i 2:4b, istället finns det flera diftonger, och ett *homoioteleuton*⁵⁵ genom ἐμοὶ och σοί. Det finns inte något enligt min ljudanalys som talar för att Jesu replik är hård, ironisk, arg eller nedvärderande mot sin mor. Snarare har frasen en ljudbild som är lätt vacker. Min slutsats av detta är att åhöraren bör ha uppfattat svaret som ganska trevligt. Det kan tyckas märkligt för oss att Jesus kallar sin mor för kvinna, men dels kallar Jesus henne det också när han hänger på korset, enligt Johannesevangeliet,⁵⁶ och dels finns det som sagt inget i ljudanalysen som tyder på att det sägs på ett otrevligt sätt, snarare tvärtom.

2:4c I 2:4c kan åhörarna, enligt Brant, antagligen uppfatta konnotationer kring död, uppståndelse och kanske också den eskatologiska verklighet som Jesu handlingar implicerar, men, enligt Köstenberger, också ett framtida förhållande.⁵⁷ Keener menar att Jesu avfärdande av Maria, handlar om att Maria inte vet vad hon begärt av Jesus; tecknet han kommer göra är det som slutgiltigt startar vägen mot hans sista stund.⁵⁸

Det ligger en tydlig emfas på det Jesus säger i 2:4c. Hitintills har det varit låg intensitet, men i detta kolon går intensiteten upp ett snäpp till medelhög. Tack vare den extremt upphackade ljudbilden; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου,⁵⁹ får varje ord Jesus säger eftertryck, och det är nästan bara långa vackra ljud. Det är inte ett bra flöde, men åhöraren får smaka på varje vackert ord, ett i taget, för att kunna ta in vad Jesus säger. En analys utan ljudanalys tar gärna upp och ser att Jesus pratar om sin förestående död, men jag tror snarare att åhörarna med stor sannolikhet, i likhet med det Köstenberger föreslår, kan ha uppfattat att det handlar om det framtida förhållandet. Emfasen, som åhörarna troligtvis uppfattar, kan vara ett sätt att få dem att vara

⁵⁴ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 504-505.

⁵⁵ Ett *homoioteleuton* är ett sorts rim, där flera ord avslutas på samma ljud, se Nässelqvist, *Public Reading*, 144.

⁵⁶ Johannesevangeliet 19:26.

⁵⁷ Se Brant, *John*, 57 och Köstenberger, *John*, 95.

⁵⁸ Keener, *The Gospel of John*, Volume One. 506.

⁵⁹ Här markerar jag vokalmöte med _ (enkelt understreck) och särskilt disharmoniskt vokalmöte med _ (understreck i fetstil).

uppmärksamma på om begreppet återkommer senare i evangeliet.⁶⁰ I senare fall när Jesus pratar om detta så har det mörka undertoner, men i det här fallet är det som sagt nästan bara vackra ljud som hörs, och det bör inte ha förmedlat inte en underton av död till åhörarna.

2.2 Konklusion

Även om Maria har mindre utrymme än Jesus i scenen, så är det hon som presenteras först, det är hon som talar först, och inget i deras dialog tyder enligt mig på att Jesus talar nedsättande eller argt till henne. Inget tyder heller på att hon ifrågasätter, begär eller klandrar Jesus. En åhörare borde snarare ha fått uppfattningen om att de hade relativt jämställda roller i dialogen och att hon har en förhoppning om att Jesus ska kunna göra något.

Maria har en aktiv roll, och är på något sätt själva katalysatorn till att Jesus gör vattnet till vin längre fram i scenen, trots att hon inte nämns vid namn. Maria är inget passivt objekt, utan i hög grad ett aktivt subjekt, och dialogens emfas ligger tydligt på Jesu replik i 2:4c, vilket åhörarna med stor sannolikhet också bör ha uppfattat.

⁶⁰ Nässelqvist, *Public Reading*, 199.

Kapitel 3. Jesus och den samariska kvinnan

Jesus och lärjungarna behöver passera genom Samarien på sin resa, och medan lärjungarna går för att köpa mat i staden slår sig en trött Jesus ner på brunnen, dit en kvinna kommer för att hämta vatten. Ljudkartor över steg tre och fem för denna perikop finns bifogat i bilaga 2.

3.1 *Analys och Diskussion*

4:7-8 Tidpunkten då kvinnan kommer och hämtar vatten är ovanlig, och att hon kommer ensam drar också till sig åhörarens uppmärksamhet.⁶¹ Kvinnor gick oftast och hämtade vatten i grupp, tidigt på dagen.⁶² Att hon här kommer ensam, mitt på dagen, bör ha fått åhörarna att tänka sig att kvinnan är utstött av någon anledning. Keener ger en möjlig förklaring till detta när han påpekar att en kvinna inte var välkommen bland gruppen av kvinnor som höll sig till strikta värderingar kring kvinnors kyskhet, om hon inte ansågs nå upp till den gemensamma standarden.⁶³

Jesu begäran om vatten är enligt Brant abrupt, och han bryter mot alla sociala regler när han som ensam man ber en ensam kvinna om vatten.⁶⁴ Det största brottet här är dock att som jude prata med just en samarisk kvinna, och för en judisk åhörare skulle Jesu begäran antagligen varit chockerande, eftersom det inbjuder till orenhet.⁶⁵ Dessutom, menar Brant, är det anmärkningsvärt att Jesus i början av dialogen har rollen som den behövande.⁶⁶

Ett underliggande tema, som åhörarna med stor sannolikhet har med sig och uppfattar, är att det liknar en förlovningscenen. Keener menar att kvinnan också kan ha läst in något av detta i mötet. Hon kan ha trott att Jesus ville ha något mer än bara vatten, med tanke på berättelserna om Rebecka och Abraham, Rakel och Isak, och Sippora och Mose.⁶⁷ Jesus kan anklagas för att flörta, enligt Köstenberger, särskilt med tanke på platsen; vid en brunn, och Keener menar att scenen inledningsvis har en sexuell laddning.⁶⁸

⁶¹ Se Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 169 och Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 591.

⁶² Köstenberger, *John*, 148.

⁶³ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 595.

⁶⁴ Se Brant, *John*, 83 och Köstenberger, *John*, 148.

⁶⁵ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 598.

⁶⁶ Brant, *John*, 83-84.

⁶⁷ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 598.

⁶⁸ Se Köstenberger, *John*, 148 och Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 598.

Genom vokal- och konsonantmöten ges en extra emfas på att det är en kvinna från just Samarien, som kommer. Det är en inte ett bra flöde i dessa *kola*, som har låg intensitet. Jesu begäran är ganska korthugget, men innehåller inga ljudstrukturer som tyder på att han skulle säga detta på varken ett skarpt eller flörtande sätt, men möjligtvis kan åhörarna ha uppfattat det lite abrupt.

4:9 Både Keener och Brant menar att kvinnans replik visar brist på respekt, hennes tal bör ha setts som förolämpande, och åhörarna bör ha uppfattat henne som otrevlig.⁶⁹ Dessutom är den förväntade reaktionen, om åhörarna uppfattar detta som en förlovningsscen, att kvinnan uppfyller Jesu krav, vilket hon ju inte gör.⁷⁰

Evangelisten lägger in tre disharmoniska vokalmöten inför själva svaret, alltså i presentationen av att kvinnan ska säga något. Detta kommer jag i hög utsträckning inte notera framöver, för jag har sett att det är något evangelisten gör frekvent för att markera vems replik det är.

4:9a-d innehåller fjorton σ. Tretton av dessa står i inledning eller avslutning på ett ord, vilket ger en starkare effekt. Dessutom avslutas varje kolon på σ, vilket ger en klart väsende ljudbild som får mig att hålla med om att kvinnans tal inte kan ha uppfattats som särskilt trevligt, kanske rent av sarkastiskt. Även Nässelqvist tolkar ljudbilden som sträv och att kvinnans replik mycket möjligt kan ha uppfattats som förolämpande.⁷¹ Det finns också en tydlig emfas på deras etniskt olika tillhörighet, genom *polyptoton*⁷² av både Σαμαρῖτις och Ἰουδαῖος.

4:10 Brant hävdar att Jesus förolämpar tillbaka genom att ignorera kvinnans identifikation av honom och istället skryta; hon har vatten, han har levande vatten.⁷³

Själva ljudbilden ger inte en skarp indikation på att hans ton är nedsättande eller förolämpande, däremot finns en underton av väsende även här, vilket skulle kunna tyda på en viss irritation hos Jesus, över att hon inte gör som han ber henne om, eller en ironisk underton på grund av att kvinnan inte förstår vem hon pratar med. Ett vokalmöte i inledningen lägger extra betoning på att *om* kvinnan vetat, så hade hon

⁶⁹ Se Brant, *John*, 84 och Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 598.

⁷⁰ Brant, *John*, 83.

⁷¹ Nässelqvist, *Public Reading*, 241.

⁷² Ett *polyptoton* är en figur där ett ord repeteras, men inte i samma form, se Nässelqvist, *Public Reading*, 150.

⁷³ Brant, *John*, 84.

bett *honom* om vatten. Jag har också identifierat ett *polyptoton* av $\delta\omega\rho\epsilon\acute{\alpha}\nu$, som sträcker sig över 10b-15b, och egentligen startar redan i 4:7b, vilket ger ett tydligt tema i deras inledande dialog. Åhörarna hör med stor sannolikhet den ironiska undertonen starkast, de vet ju antagligen vem Jesus är, men kvinnan gör det inte.

4:11 Köstenberger noterar det dubbla i 'levande vatten', och Brown menar att detta är ett typiskt exempel på missförstånd i Johannesevangeliet. Medan Jesus pratar om något himmelskt förstår kvinnan det bokstavligt.⁷⁴ Keener är osäker på om kvinnans ton är förlöjligande eller inte.⁷⁵

Det finns emfas i början av kvinnans replik, på anmärkningen om att Jesus inte har något redskap, men det finns ingen indikation ljudmässigt på en förlöjligande ton, vilket tyder på att åhörarna snarare bör ha uppfattat förvirring hos kvinnan.

4:12 Här är Keener mer övertygad om att kvinnan är hånfull, och Brant menar att kvinnan försöker trycka ner Jesus, genom att påpeka att Jakob är samariernas förfader.⁷⁶ Köstenberger ser en misstrogenhet hos kvinnan i hennes ifrågasättande av Jesus.⁷⁷

Ljudintensiteten i 4:12 går upp ett snäpp till medelhög och kvinnans replik om Jakobs brunn är en period som avslutas snyggt, vilket gav åhörarna en kort paus för att smälta vad som sagts. Jag identifierar en väldigt hackig rytm genom sju vokalmöten och ett konsonantmöte i 4:12c:

c₁) καὶ αὐτὸς

c₂) ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν #

c₃) καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ

c₄) καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ.⁷⁸

Det finns bland annat en tydlig upprepning av $\alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$, vilket bildar *polyptoton*, och ett *homoiooteleuton* genom $\kappa\alpha\iota\ \omicron\iota\ \upsilon\iota\omicron$. Inget i ljudbilden styrker att hon skulle vara hånfull eller nedsättande. Däremot trycker hon på Jakobs storhet, och allt tillsammans gör att åhörarna med stor sannolikhet uppfattar henne just som att hon uttrycker något

⁷⁴ Se Köstenberger, *John*, 150 och Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 170.

⁷⁵ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 601.

⁷⁶ Se Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 601 och Brant, *John*, 84.

⁷⁷ Köstenberger, *John*, 151.

⁷⁸ Förutom tidigare nämnda markeringar för vokalmöten så har jag här också markerat ett konsonantmöte genom # (fetstil). Just detta konsonantmöte är något mer disharmoniskt än de flesta, men inte heller av den värsta sorten. Se Nässelqvist, *Public Reading*, 136.

för henne orimligt. Genom min analys tolkar jag ljudbilden som att åhörarna sannolikt kan ha anat en viss stolhet, på gränsen till skryt, med tanke på de två retoriska figurerna jag påpekade. Nässelqvist poängterar att frågans ljudbild är betydligt mjukare än kvinnans tidigare två frågor. Detta bör få åhörarna att uppfatta kvinnans fråga som tvivlande, och inte som att hon förväntade sig att få ett bekräftande svar.⁷⁹

4:13-14 Enligt Brown går det här att göra en koppling till när anden kommer över David, Saul och Simson.⁸⁰ Keener drar en parallell till att Torah kunde liknas vid vatten, och en lärare vid en brunn.⁸¹ Här finns alltså rika möjligheter för åhöraren att göra kopplingar till annat än just vatten i dess bokstavliga mening.

Det sker en stegring i intensitet från medelhög i 4:13, till hög, i 4:14. Det är rytmiskt sett väldigt hackigt, bland annat identifierar jag hela åtta direkt disharmoniska vokalmöten:

- Joh 4:14
- a) ὅς # δ' ἄν # πῆ ἐκ # τοῦ ὕδατος οὐ̣ ἐγὼ δώσω αὐτῷ̣.
 - b) οὐ̣ μὴ διψήσει εἰς # τὸν αἰῶνα.
 - c) ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ̣
 - d) γενήσεται ἐν αὐτῷ̣ πηγὴ ὕδατος
 - e) ἀλλομένου εἰς # ζωὴν αἰώνιον. #⁸²

14a avslutas med tre ord som slutar på ω, vilket är långt och välljudande. ω förekommer tolv gånger i dessa fem *kola*, tätast i 14a och 14c. Jag har identifierat flera retoriska ljudstrukturer; bland annat *epistrophe*⁸³ genom δώσω αὐτῷ̣, och *mesodiplosis*⁸⁴ genom ἐκ τοῦ ὕδατος, där ὕδατος också är en del av ett *polyptoton*. Sammantaget ger det en upphackad, men repeterande, ljudbild med vackra ljud. Åhöraren får genom ljudstrukturen tid på sig att verkligen kunna ta in vad Jesus säger och uppfattar med stor sannolikhet hans poänger, och den undervisande repliken är skickligt strukturerad.

⁷⁹ Nässelqvist, *Public Reading*, 244.

⁸⁰ Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 171.

⁸¹ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 602-603.

⁸² Här har jag också identifierat både disharmoniska konsonanmöten, vilket jag markerar med ett #, och ett direkt disharmoniskt konsonantmöte, vilket jag markerar genom #.

⁸³ *Epistrophe* är en figur som bildas genom repetition av ord som står i slutet av respektive kolon, se Nässelqvist, *Public Reading*, 144 och 148.

⁸⁴ Ett *mesodiplosis* bildas genom repetition av ord i mitten av respektive kolon, se Nässelqvist, *Public Reading*, 144.

4:15 Köstenberger anser att kvinnan är förvirrad och vill ha omedelbar fysisk tillfredsställelse, för hon förstår inte vad gåvan egentligen handlar om, medan Brant menar att kvinnans förfrågan är ett test för att se om Jesus talar sanning.⁸⁵

Ljudintensiteten har sjunkit tillbaka till låg igen, och det är i förhållande till kontexten bra flöde och försvinnande få krocker. I 15b-c identifierar jag två svaga alliterationer med hjälp av τ och δ. Den relativt väljudande repliken gör att åhörarna, snarare än en förvirrad eller utmanande person, bör ha uppfattat att kvinnan på ett öppet och ärligt sätt ber om det Jesus erbjuder.

4:16 Kulturellt sätt är Jesu begäran logisk, eftersom det inte ansågs lämpligt att en man gav en gåva direkt till en kvinna. Samtidigt är det, enligt Brant, ett test av kvinnan, och Keener hävdar att Jesus vill klargöra att det inte är flörtande han är ute efter.⁸⁶

Det finns flera disharmoniska konsonanter i repliken, och 4:16b är både ganska kort, befallande och med vokalmöten mellan varje ord: καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. Frekvensen av de disharmoniska konsonanterna är inte jättehög, men bidrar ändå till en relativt hård ljudbild. Det är troligt att åhörarna undrar varför Jesus befäller kvinnan att hämta sin man, för skulle det vara för att ge en gåva till honom borde Jesus kunnat uttrycka det på ett trevligare sätt. Snarare tyder det på ett sorts test, vilket ju Brant menar, eller någon form av tillrättavisning.

4:17a-b Både Keener och Köstenberger pekar dels på möjligheten att kvinnan med sitt svar ger en sorts invit till Jesus, och dels på att svaret är undvikande för att skydda hennes privatliv,⁸⁷ men svaret är korthugget och betoningen ligger på οὐκ. Av ljudbilden att döma snarast ett konstaterande med eftertryck.

4:17d-18c Brown gör en poäng av det hebreiska ordet för 'make' och att det här finns en anspelning på avgudar.⁸⁸ Han lyfter också fram att talet fem skulle kunna syfta på att samarierna bara använde sig av den Samaritanska Pentateuken.⁸⁹ Keener avfärdar

⁸⁵ Se Köstenberger, *John*, 152 och Brant, *John*, 85.

⁸⁶ Se Brant, *John*, 85 och Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 605.

⁸⁷ Se Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 605-606 och Köstenberger, *John*, 152.

⁸⁸ Ordet som Brown syftar på är *ba'al*, se Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 171.

⁸⁹ Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 171.

dock allegorier kring talet.⁹⁰ Frågan är också hur lätt det är för åhörarna att göra kopplingen till avgudar när de får höra samtalet på grekiska. Köstenberger menar att Jesus svarar med ironi och att det helt klart handlar om hennes brist på moral, kanske till och med så att mannen hon har nu är någon annas make.⁹¹ Brant hävdar däremot att mannen som kvinnan bor med inte tvunget är en man som hon har en äktenskaplig relation med. Brant påpekar också att det måste ha varit förudmjukande att ha genomgått fem äktenskap, och att Jesus berömmar hennes smärtsamma bekännelse.⁹²

Intensiteten är medelhög i 4:17d-18a och låg i 4:18b-c. Det är bra flöde i Jesu replik, men mycket disharmoniska konsonanter som ger en väsende och delvis hård ljudbild. Åhörarna uppfattar sannolikt Jesu replik som förebrående eller tillrättavisande, oavsett om det handlar om makar, avgudar eller heliga texter.

4:19-20 Köstenberger tycker att kvinnan verkar sårad, men att hon också inser att Jesus måste vara en profet.⁹³ Det finns en viss öppenhet för att Jesus skulle vara profeten som samarierna väntade på, vilket ger en öppning för att ställa religiösa frågor för kvinnan, men än så länge ingen tydlig bekännelse enligt Keener.⁹⁴

Kvinnans replik har låg ljudintensitet och relativt bra flöde. Den innehåller en hel del mjuka ljud, såsom ω , ρ och π , men inget av dem är så frekvent att de är extra välljudande eller allitererande. Tillsammans med det jämna flödet ger det kvinnans replik en ganska mjuk och fin ljudbild för åhörarna. Det finns inget i ljudstrukturen som tyder på att kvinnan är sårad, och åhörarna uppfattar antagligen en ärligt ställd fråga. Den tydliga strukturen gör att åhörarna sannolikt hade lätt att höra på vilken plats de olika grupperna ansåg att tillbedjan borde ske.

4:21-22 Jesus börjar, enligt Brant, bryta ner skillnaderna mellan samarier och judar, och Brown påpekar att det inte är den judiska eliten, utan hela det judiska folket som åsyftas.⁹⁵ Även om Jesus påpekar att frälsningen är från judarna, så utmanar han,

⁹⁰ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 606.

⁹¹ Köstenberger, *John*, 152-153.

⁹² Brant, *John*, 85.

⁹³ Köstenberger, *John*, 153.

⁹⁴ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 609-610.

⁹⁵ Se Brant, *John*, 85-86 och Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 172.

enligt Keener, både de judiska och samariska övertygelserna, genom att säga att det inte handlar om någon fysisk plats.⁹⁶

4:21c-22b har medelhög intensitet och 4:22c har låg intensitet. 4:21c-d₁ innehåller en extremt hög frekvens av vokal- och konsonantmöten, hela 90 % av

mötena är krockar: c) ὅτι ἔρχεται ὥρα

d₁) ὅτε οὐτε ἐν # τῷ ὄρει τούτῳ

4:22a-b består av 70 % vokal- och konsonantmöten:

a) ὑμεῖς # προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε

b) ἡμεῖς # προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν,

Ljudbilden är alltså väldigt upphackad, men innehåller också mycket repetitioner, där betoningen ligger kring *προσκυνεω* och *οἶδα*. Talet bör inte ha uppfattats hårt eller uppläxande, snarare hör åhörarna med stor sannolikhet en undervisande ton, där de återigen får hjälp av en god ljudstruktur.

4:23 Keener menar att en judisk åhörare skulle kunna tänka sig att Jesus syftar på karismatisk tillbedjan i anden, att det handlar om sanningens ande, som kontrast till rituell offerkultur.⁹⁷ Timmen representerar, för Brant, Jesu avrättning.⁹⁸

Ljudanalysen ger inget särskilt stöd åt Keeners förslag, men det går heller inte att avfärda det med hjälp av ljudanalysen. 4:23 har medelhög ljudintensitet och bildar en period. De tre nyckelbegreppen är helt klart ande, sanning och tillbedjan, vilket är osannolikt att åhörarna skulle missa.

4:24 Enligt Keener spränger Gud sociala gränser kring kön och etnicitet när han, genom Jesus, söker upp kvinnan som ska bli hans sanna tillbedjare.⁹⁹ Köstenberger poängterar att Jesus inte refererar till helig ande, vill säga den tredje personen i treenigheten, utan till att eftersom Gud inte är materiell handlar sann tillbedjan inte om fysiska platser.¹⁰⁰

Detta är en intensiv passage för åhörarna, eftersom ytterligare en period följer direkt på den föregående. De tio *σ* på tre *kola*, där sju av dem står först eller sist i ett ord, ger en klart väsende ljudbild i 23d-24b. Ljudbilden kan bero på något

⁹⁶ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 610-611.

⁹⁷ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 616-617.

⁹⁸ Brant, *John*, 86.

⁹⁹ Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 619.

¹⁰⁰ Köstenberger, *John*, 156-157.

bakomliggande, förslagsvis en tillrättavisning mot hur det såg ut, med fixering kring heliga platser. En passage som kan ha fått åhörarna att applådera eller dra efter andan när den avslutas.

4:25 Köstenberger menar att det är en viss ironi, typisk för Johannesevangeliet, att kvinnan säger detta påstående inför just Messias själv.¹⁰¹

Kvinnans tal har ett fint flöde, men det finns två disharmoniska möten som sticker ut i det och det är konsonantmötet i 4:25c, vilket skapar emfas på *χριστός*, och vokalmötet i 4:25e som betonar *ἤμῃν*. 4:25b-d innehåller något hög frekvens av disharmoniska konsonanter.

Åhöraren uppfattar sannolikt alltså en betoning på att det ska komma en Messias, till just samarierna. Det finns också en underliggande ton som tyder på viss syrlighet, som tyder på att kvinnan inte verkar syfta på att Jesus är denne Messias.

4:26 Att Jesus här avslöjar sin identitet är enligt både Keener och Köstenberger dialogens klimax, och både Brant och dessa två gör kopplingen till Jesaja 52:6 i Septuagintas översättning.¹⁰²

Versen har låg intensitet och 4:26b är relativt kort. Den innehåller två vokalmöten, varav ett är direkt disharmoniskt, och ett konsonantmöte. Det finns en svag allitteration genom *ἐγώ εἶμι*, och Jesu tal blir långsamt och med eftertryck på varje ord. Det är tänkbart, kanske rent av troligt, att åhörarna gör en koppling till Jesaja, vid Jesu ord. Repliken är, bortsett från rytmen, välljudande. Det går däremot absolut inte att säga att åhörarna med stor sannolikhet skulle uppfatta Jesu replik som dialogens klimax. Snarare, menar Nässelqvist, blir dialogens sista *kola* överskuggade av det kommande händelseförloppet.¹⁰³ Det finns många repliker och passager med betydligt högre intensitet och emfas än Jesu avslutande replik. Åhörarna bör som starkast ha uppfattat repliken som en vacker avrundning och punkt på samtalet.

¹⁰¹ Köstenberger, *John*, 157.

¹⁰² Se Keener, *The Gospel of John*, Volume One, 620, Köstenberger, *John*, 158, Brant, *John*, 86 och Rahlfs, Alfred (red), *Septuaginta: id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2006.

¹⁰³ Nässelqvist, *Public Reading*, 250.

3.2 Konklusion

Nitton av femtionio *kola* i dialogen har medelhög intensitet, och fem *kola* har hög intensitet, vilket innebär en övervikt på den låga intensiteten, men ändå relativt många *kola* med hög eller medelhög intensitet.

Det verkar vara ett tydligt grepp av evangelisten att använda sig av direkt disharmoniska vokalmöten för att markera replikskiften vilket sannolikt gör det enkelt för åhörarna att följa med i samtalet, även om replikskiftena stundtals är snabba.

Den väntade reaktionen i början på dialogen bör för åhöraren vara att kvinnan ska gå Jesus till mötes när han begär vatten, men istället ifrågasätter hon honom, och ett långt replikskifte uppstår där båda parterna omväxlande är ledande och den som för in dialogen på nya spår. Att säga att kvinnan agerar och framställs som Jesu jämlike är en överdrift, men hon är definitivt ett aktivt subjekt och både Jesus och kvinnan har partier där de överskrider sociala gränser och med största sannolikhet också åhörarnas förväntningar. Kvinnan framställs för åhörarna med bredd och djup, alltså inte bara en enkel karikatyr, både gällande vilka känslor som visas och gällande dynamik i samtalet.

Det finns enligt min ljudanalys tre partier med starkast emfas i dialogen. Dels när kvinnan ifrågasätter att Jesus, som jude, ber henne om vatten, vilket ger hela dialogen en spännande och oväntad start för åhörarna. Det andra partiet är när kvinnan ifrågasätter att Jesus skulle vara större än Jakob, vilket, via 4:13, leder upp till toppen på 4:14, alltså när Jesus talar om levande vatten som ger evigt liv. Det sista partiet är Jesu utläggning i 4:21c-24b, kring var och hur Gud ska tillbes. Jesus verkar rikta kritik mot hur det i praktiken såg ut i hans historiska kontext och samtidigt poängtera att Gud kan tillbes av vem som helst, var som helst.

Noterbart är att varken kvinnans replik kring att Messias ska komma, eller Jesu avslöjande svar om vem han är, ens har medelhög intensitet.

Kapitel 4. Lasaros uppväcks

Jesu dialoger med Marta och Maria är placerade precis i slutet av det som ibland kallas "The Book of Signs".¹⁰⁴ Jesus får bud om att Lasaros är sjuk och beger sig till Betania där han möter Marta och Maria. Rubriken fokuserar på själva uppväckandet av Lasaros, men det kommer bli tydligt att Jesu dialoger med Marta och Maria har en stor betydelse. Ljudkartor för denna perikop, över steg tre och fem, finns att hitta i bilaga 3.

4.1 Analys och diskussion

Inledningen av scenen innehåller en hög grad väsende och hårda ljud. 11:1 innehåller exempelvis tio σ i slutet eller början av ett ord. Detta sätter tonen för scenen. Presentationen av Lasaros, Maria och Marta ger en indikation på att åhörarna förutsattes ha kännedom om Maria och Marta, medan Lasaros behöver få en beskrivning genom sina systrar.¹⁰⁵

Enligt Keener var det vanligt att man skickade bud till en rabbin om någon närstående insjuknat, men här verkar han mena att Marias och Martas meddelande också är en dold begäran, och både Köstenberger och Keener drar paralleller till Jesu mors konstaterande om att vinet är slut. Köstenberger menar dessutom att Maria och Marta visste om att Jesus hade förmågan att hela.¹⁰⁶

Det finns två ord med betydelsen älska i de första verserna; $\phi\lambda\epsilon\acute{\iota}\varsigma$ och $\eta\gamma\acute{\alpha}\pi\alpha$, men Brown ser inte dem som kontrasterande eller med stor åtskillnad i innebörd.¹⁰⁷ Brant lyfter däremot upp att $\phi\acute{\iota}\lambda\iota\alpha$ i antiken användes för en relation till en annan man, en vän på ett så nära sätt att man kunde ha en mer avslappnad relation till kvinnorna i dennes hushåll.¹⁰⁸ Brown menar även att det finns en emfas på Jesu kärlek till syskonen.¹⁰⁹

¹⁰⁴ Köstenberger gör en indelning där "The Book of Signs..." täcker Johannes 1:19-12:50, se Köstenberger, *John*, 10.

¹⁰⁵ Se Köstenberger, *John*, 326, Keener, Craig S. *The Gospel of John: A Commentary*, Volume Two. Grand Rapids: Baker Academic, 2012, 838, Brant, *John*, 172 och Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 422-423.

¹⁰⁶ Se Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 838-839 och Köstenberger, *John*, 327.

¹⁰⁷ Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 423.

¹⁰⁸ Brant, *John*, 171.

¹⁰⁹ Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 431.

Noterbart i ljudanalysen är hur Martas namn, i 11:5a, betonas. Här har även ordningen på deras namn kastats om jämfört med inledningen. Tillsammans kan det ha fått åhörarna att dra slutsatsen att Jesu relation i hög grad är till Marta.

Enligt judisk begravningstradition vid den här tiden begravdes den avlidne redan samma dag, och därefter inleddes en trettio dagar lång sorgeperiod, där de första sju dagarna var av intensivt sörjande, då man befann sig i hemmet.¹¹⁰

Marta kommer Jesus till mötes, även om det var kutym att gästen till en sörjande kom hem till denne. Att hon gör det bör, enligt Brant, ses som en ödmjuk och hedrande handling från Marta.¹¹¹ Här betar sig Maria som åhörarna bör ha förväntat sig, men inte Marta.

Precis som i 11:5a, är det namnet Marta som sticker ut i 11:19a och 11:20a, med hjälp av konsonantmöten på vardera sidan namnet, ett *mesodiplosis* av namnet, och tack vare att Marta nämns före sin syster.

11:21-22 Marta har, enligt Köstenberger, tillräcklig tilltro till Jesus för att tro att han kunnat hindra Lasaros från att dö, men samtidigt finns där en besvikelse över att Jesus dröjde.¹¹² Brant menar att Martas ton är anklagande, medan Brown hävdar att det finns en sorts förväntan i repliken, trots att situationen verkar hopplös.¹¹³ Det finns enligt Brant ingen anledning att dra slutsatsen att Marta tror att Jesus ska uppväcka Lasaros direkt, medan Keener ser påståendet som en underförstådd begäran.¹¹⁴

11:21 har medelhög intensitet medan 11:22 har låg intensitet. De första fyra orden i 11:21b inleds med lång vokal eller diftong och avslutas med diftong. Det är inte samma ljud de inleds med, men även om det inte skapar en ren allitteration så är det en hög frekvens av vackra ljud. Noterbart är också att det används direkt disharmoniska möten vid Martas noteringar kring εὶ ἦς i 11:21b och ὄσα ἄν i 11:22b.

Det finns enligt min ljudanalys helt klart tecken på att första delen av Martas replik är intensiv, men jag skulle hävda att åhörarna, snarare än anklagande, med stor sannolikhet hör en sorts desperation eller förtvivlan. Ljudbilden är nämligen varken väsende eller hård, det är snarare en ganska vacker replik, samtidigt som det är emfas på 'om'. I andra delen av repliken verkar det snarast vara ett konstaterande. Det finns

¹¹⁰ Se Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 842-843 och Köstenberger, *John*, 333-334.

¹¹¹ Se Brant, *John*, 174 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 843.

¹¹² Köstenberger, *John*, 334.

¹¹³ Se Brant, *John*, 174 och Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 433.

¹¹⁴ Se Brant, *John*, 174-175 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 844.

möjligtvis en försiktig förhoppning, men här finns inga tecken på att åhörarna borde ha uppfattat Maria som anklagande eller begärande.

11:23 Köstenberger menar att Ridderbos tänker sig Jesu svar som att där finns en underton av missnöjdhet.¹¹⁵

Jesu replik har medelhög intensitet och en väldigt hackig rytm genom den höga frekvensen av vokal- och konsonantmöten. Jesus repeterar Martas *ὁ ἀδελφός μου*, men byter ut sista ordet och *ἀδελφός # σου* ger ett särskilt disharmoniskt konsonantmöte. Det finns en viss grad av väsende ljud i repliken, och i de två sista orden får de extra emfas genom konsonantmötet. Åhörarna får troligen uppfattningen av en bestämd och kanske något missnöjd Jesus, kanske också att en viss sarkasm med tanke på emfasen av *σου*.

11:24 Brown menar att Marta missförstår Jesu svar och hennes replik är, enligt både Köstenberger och Brown, ett instämmande i en vanlig judisk syn vid den här tiden, vilken både Jesus och fariséerna anslöt sig till.¹¹⁶

Ljudintensiteten här borde logiskt sätt gå ner om Browns och Köstenbergers tes stämmer, men istället går den upp till hög ljudintensitet. Martas replik bildar en period och har väldigt hög frekvens av vokal- och konsonantmöten:

Joh 11:24 a) λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι

b) ἀναστήσεται ἐν # τῇ ἀναστάσει ἐν # τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Frekvensen är 86,67 % vilket, tillsammans med de retoriska upprepningarna, gör att det blir emfas på nästan varje ord. Här finns både *anaphora*¹¹⁷ genom *ἀναστήσεται*, *epistrophe* genom *οἶδα ὅτι* och *polyptoton* genom framförallt *ἀναστήσεται*. Det finns några få konsonanter som inte är särskilt välljudande, men de är inbakade i mitten av sina ord vilket gör att de inte får särskilt stor tyngd.

Här är det alltså inte frågan om att hon fräser eller är sarkastisk mot Jesus, vilket skulle kunna tänkas, utan tolkningen jag gör utifrån min ljudanalys är att det handlar om en stark trosbekännelse från Marta och som åhörarna med största sannolikhet uppfattade som mycket central i dialogen. Även om det kan ha varit en

¹¹⁵ Se Ridderbos, Herman. *The Gospel according to John*. Översatt av John Vriend. Grand Rapids: Eerdmans, 1997, 396 och Köstenberger, *John*, 334.

¹¹⁶ Se Köstenberger, *John*, 334-335 och Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 434.

¹¹⁷ *Anaphora* är en retorisk figur som bildas genom repetition av ord i början av respektive kolon, se Nässelqvist, *Public reading*, 144 och 146.

vanlig tanke hon framför måste åhörarna med stor sannolikhet blivit skakade av intensiteten och hennes starka övertygelse.

11:25 Jesus vill, enligt Köstenberger, vrida Martas tro från en abstrakt sådan, till en personlig tillit, riktad till den som förser liv och uppståndelse här och nu. Detta är enligt honom syftet till att Jesus avslöjar sin identitet för Marta.¹¹⁸

Ljudintensiteten sjunker till medelhög i Jesu svar. 11:25b inleds med en alliteration, och den återkommer i slutet på 11:25c. Jag har bland annat identifierat två *epistrophe* genom αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς och πιστεύων εἰς ἐμέ.

Det är ett relativt bra flöde, förutom 11:25b som tydligt betonar de enskilda orden i Jesu replik. Samtidigt finns det en något väsende ljudbild i 11:25b-d, vilket ger en otrevlig underton. Här kan tänkas att åhörarna får associationer till Lasaros död eller Jesu förestående död. Eller till döden själv.

11:26 Brant menar att Jesu fråga till Marta är oförutsedd och rättfram, och Keener verkar mena att Jesus begär större tro än den hon hitintills givit uttryck för.¹¹⁹

Flödet fortsätter vara bra, för att i 11:26b bli mer upphackat, och ger extra emfas till det kolonets innebörd; οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς # τὸν αἰῶνα.

Jesu fråga har låg ljudintensitet, och troligtvis försvinner den nästan för åhörarna med tanke på de föregående så intensiva replikerna.

11:27 Martas svar till Jesus är enligt Brant den starkaste bekännelsen hitintills, medan Keener liknar den vid Petrus bekännelse, och Köstenberger verkar anse att det är dialogens klimax.¹²⁰

Det finns två saker som ljudanalysen visar här, som är svårt att se utan den, och som gör att jag anser att varken Brant, Köstenberger eller Keener är inne på rätt spår. Det ena är att åhöraren troligtvis hör en replik med låg intensitet, vilket inte känns logiskt om det är en väldigt stark trosbekännelse Marta ger uttryck för. Det andra är att det finns både väsende och hårda konsonanter i positioner och tillräckligt hög frekvens för att ge en relativt otrevlig ljudbild. Varför det är denna ljudbild som

¹¹⁸ Köstenberger, *John*, 335.

¹¹⁹ Se Brant, *John*, 175 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 843.

¹²⁰ Se Brant, *John*, 175, Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 844 och Köstenberger, *John*, 336.

presenteras för åhörarna är inte helt lätt att förklara, men ljudanalysen styrker alltså inte en tes om en stark trosbekännelse som en avslutande höjdpunkt av dialogen. Dialogens klimax är enligt ljudanalysen istället vid Martas tidigare replik i 11:24.

11:32 En anledning till att Maria nämns först, men agerar efter Marta, kan vara för att åhörarna har bättre kännedom om Maria, och när judarna följer med Maria medför det att dialogen och även det som händer därefter, får vittnen.¹²¹ Bultmann menar, enligt Köstenberger, att Martas tro är större än Marias, eftersom det inte finns med någon parallell till 11:22 i Marias tal. Men Ridderbos slår, enligt Köstenberger, bort den åsikten och menar istället att Marias och Jesu dialog inte är privat, vilket kan ha gjort att den blir så kort.¹²² Brant menar att Marias replik inte är en förfrågan, och hon verkar inte hoppfull, utan hennes ord är raka och anklagande.¹²³

11:32a-b har låg ljudintensitet och 11:32b avslutas med tre konsonantmöten, vilket ger emfas vid att Maria slänger sig vid Jesu fötter. 11:32c-d har medelhög ljudintensitet och speglar 11:21b nästan exakt, med många vackra långa ljud och många vokalmöten. Åhörarna får återuppleva Martas förtvivlan och desperation, nu ur Marias mun, men inte heller här anser jag alltså att repliken bör ha uppfattats som direkt anklagande.

11:33 Brown lyfter fram möjligheten att Jesus är indignerad eller arg, snarare än fylld av sympati och sorg. En förklaring till Jesu eventuella ilska skulle då kunna vara att Jesus befinner sig öga mot öga med Satan.¹²⁴ Keener lyfter möjligheten att Jesus är arg på de som borde uttryckt större tro, i det här fallet Marta och Maria.¹²⁵ Köstenberger ger oss ytterligare ett alternativ som handlar om att Jesus gör sig redo, för att han snart kommer rikta en attack mot döden.¹²⁶ Brown menar att *ταρασσω* används två andra gånger i Johannesevangeliet; dels när lärjungarna konfronteras

¹²¹ Se Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 845 och Köstenberger, *John*, 337.

¹²² Se Bultmann, Rudolf Karl. *The Gospel of John*. Översatt av George R. Beasley-Murray. Oxford: Blackwell, 1971, 405, Ridderbos, *The Gospel according to John*, 401 och Köstenberger, *John*, 337-338.

¹²³ Brant, *John*, 175.

¹²⁴ Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 435.

¹²⁵ Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 846.

¹²⁶ Köstenberger, *John*, 339-340.

angående Jesu förestående död, och dels när Jesus tänker på att han ska bli förråd av Judas, där djävulen farit in i Judas hjärta, enligt Johannesevangeliet.¹²⁷

Flödet är bra och ljudintensiteten går ner till lågintensiv. Det är något hög frekvens av σ i 11:33b och framförallt har de dominerande positioner. Den väsande ljudbilden är när judarna omtalas. Det är svårt att veta vad åhöraren här drar för slutsatser av ljudbilden, men det skulle kunna vara för att ge åhörarna förankringen om att de som Johannesevangeliet kallar för judarna också är de som kommer föra Jesus mot hans död.

Hur 11:33c-d ska förstås är inte helt enkelt. Av ljudanalysen att döma bör åhörarna inte med säkerhet ha gjort kopplingen till en ilsken Jesus. Där finns snarare signaler om att texten beskriver en empatisk och mänsklig Jesus, till exempel finns det en svag allitteration genom upprepningen av ϵ över dessa två *kola*.

11:34 När Jesus frågar efter Lasaros består frågan av hela 83,33% krockar; $\kappa\alpha\iota \epsilon\tilde{\iota}\pi\epsilon\nu \cdot \# \pi\omicron\upsilon \tau\epsilon\theta\epsilon\acute{\iota}\kappa\alpha\tau\epsilon \alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\nu$; #, vilket ger en väldigt dålig rytm.

Det är en replik som i övrigt troligtvis inte sticker ut särskilt för åhörarna, utan snarare så att rytmen här är ett tecken på en upprörd Jesus. Här gör jag tolkningen att det är Marta och Maria som svarar Jesus.

11:35 Brant tycker att Jesu tårar är förvånande,¹²⁸ medan Keener menar att de bör ha ansetts medmänskliga och religiöst riktigt. Antika författare tillskrev ofta sina hjältar tårar för att visa på deras ärofulla beteende.¹²⁹ Köstenberger ser Jesu gråt som den starkaste bilden av Jesu mänsklighet, och att gråten är mer dämpad än de omgivandes mer högljudda sörjande.¹³⁰

Det finns inte starka indikatorer för ljudanalysen i 11:35a. Det lilla jag har att gå på är att det för åhöraren kanske delvis oväntat med Jesus i tårar, men samtidigt finns det inget i detta *kolon* som sticker ut särskilt mycket, vilket mest ger stöd åt Keener och Köstenbergers teorier.

¹²⁷ Brown, *The Gospel according to John I-XII*, 435.

¹²⁸ Brant, *John*, 176.

¹²⁹ Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 847.

¹³⁰ Köstenberger, *John*, 341.

11:39 Köstenberger menar att Jesu befallning är korthuggen och att han uppträder med en orubblig beslutsamhet.¹³¹

Jesu replik har låg ljudintensitet och bra flöde. Att han är bestämd är mycket möjligt, men det finns inget burdust i bestämdheten, men däremot en korthuggenhet.

Marta träder återigen in i handlingen i 11:39b och ljudbilden innehåller inget särskilt uppseendeväckande. Det är låg intensitet och ett flöde som åhörarna antagligen varken studsade på eller njöt av. En liten detalj som finns är den allitererande effekt som blir av upprepningen av τ i repliken. Fem τ i inledningen, och första ordet i 11:39d innehåller tre τ. T är en mjuk konsonant så ljudbilden lutar snarare åt det mjuka hållet än det skarpa. Åhörarna kan ha fått en känsla av att Marta vill hjälpa Jesus på något sätt, kanske att hon ger honom en vänlig förklaring av läget så att han inte skulle ha missförstått något.

11:40 Keener menar att Jesus utmanar Marta till en djupare tro, en tro på det Jesus säger, istället för det rationellt förklarliga.¹³² Köstenberger menar också att Jesus utmanar Marta här, men på ett mildt sätt.¹³³

Repliken har låg intensitet och 11:40b inleds med två diftonger, och innehåller ett ord som avslutas på diftong. Det finns en del disharmoniska konsonanter i 11:40c, men det är ganska låg frekvens och de är inte placerade i dominanta positioner. Det verkar som att, om Jesus utmanar Marta, så hör snarast åhörarna det som en sorts uppmaning. En vänlig uppmuntran att våga tro på ett djupare plan.

4.2 Konklusion

Det är en något oputsad ljudbild överlag i scenen, vilket sannolikt inte är helt trivsamt för åhörarna. Marta har fjorton replik-*kola*, varav två med hög intensitet och två med medelhög intensitet. Maria har två *kola* med medelhög intensitet och dessutom har de ett *kola* med låg intensitet tillsammans, eftersom jag tolkar att det är Marta och Maria som svarar i 11:34b. Jesus har sexton *kola*, inklusive "ta undan stenen", varav elva med medelhög intensitet. Marta och Maria har alltså sammanlagt sju *kola* och Jesus sexton *kola*, i dialogen. Även borträknat de osäkra replikerna har Marta och Maria fler *kola*, för då har de sexton *kola* och Jesus tretton.

¹³¹ Köstenberger, *John*, 343.

¹³² Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 848.

¹³³ Köstenberger, *John*, 343.

Att kvinnorna, och framförallt Marta, får en så pass stor roll i samtal med Jesus måste med stor sannolikhet ha varit en anmärkningsvärd dynamik för åhörarna. Det är tydligt att framförallt Marta, men även Maria, är aktiva subjekt. Det är deras meddelande som startar scenens händelseförlopp och både Marta och Maria söker upp Jesus, inte tvärtom. Båda systrarna verkar tala rakt och öppet med Jesus, men Jesus har också tydligt en högre ställning än dem i deras relation.

I dialogen identifierar jag ett ställe med hög intensitet och det är när Marta säger att hon vet att Lasaros ska uppstå vid uppståndelsen på den sista dagen. Noterbart här är att det alltså är högre intensitet än Jesu svar, och att Martas bekännelse om att Jesus är Kristus, Guds son, har låg intensitet. Detta gör att åhörarna med största sannolikhet hör emfasen på ett ställe, medan de kommentarer jag läst hävdar att klimax i dialogen mellan Marta och Jesus ligger på ett annat ställe; vid Marta sista replik.

Marta är tydligt den som lyfts fram, vilket åhörarna bör ha hört, även i hur karaktärerna introduceras för åhörarna då hennes namn betonas framför både Lasaros och Marias vid flera tillfällen, och det är också hon som har mest utrymme av systrarna och den mest intensiva repliken. Exakt vad åhöraren gör för kopplingar till varför Marta lyfts fram så mycket och hur orden $\phi\lambda\epsilon\iota\varsigma$ och $\eta\gamma\acute{\alpha}\pi\alpha$ tolkas av dem här är svårt att säga, men intressant.

Kapitel 5. Maria från Magdala och Herren

Maria från Magdala möter den uppståndne Jesus, nära slutet av Johannesevangeliets narrativ, efter att hon sett den tomma graven och efter mötet med änglarna, men innan Jesus visar sig för de andra lärjungarna. Ljudkartor över den sista perikopens tredje och femte steg finns i bilaga 4.

5.1 Analys och diskussion

Genom att presentera Maria från Magdala, som att hon kommer ensam i mörkret framhålls hennes beslutsamhet enligt Köstenberger, eftersom det inte ansågs vara varken korrekt eller säkert för en ensam kvinna att färdas i mörker.¹³⁴

Feuillet drar enligt Brown en intressant parallell mellan Marias sökande efter Jesu kropp och Höga Visan 3:1-4. Feuillet's tolkning handlar enligt Brown om att kvinnan i Höga Visan representerar Israels sökande efter sin Herre, vilket leder till en intressant koppling till Marias sökande efter Jesus.¹³⁵

Både Köstenberger och Brown menar att Marias gråt vid graven inte handlar så mycket om Jesu död, som om att kroppen är borta. Kanske tror hon att den är stulen, och att skymfa en död ansågs avskyvärt.¹³⁶ Däremot har antagligen åhörarna precis innan dialogen mellan Maria och Jesus uppfattat en ledtråd till att det kanske inte handlar om en gravplundring, genom Marias möte med änglarna.¹³⁷

20:14 För Köstenberger är det ett genomgående tema med missförstånden i Johannesevangeliet, att Maria inte känner igen Jesus.¹³⁸ Brown lyfter upp teorier som menar att det skulle kunna bero på att Maria inte tittar rakt på Jesus, eller att det fortfarande är mörkt, medan Keener tänker sig att det kan bero på hennes tårar.¹³⁹

Intensiteten höjs från den låga intensitet som föregår dialogen, till medelhög intensitet. 20:14a innehåller en alliteration genom de tre orden som börjar på ε. De får

¹³⁴ Se Köstenberger, *John*, 561, Brant, *John*, 266 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1178-1179.

¹³⁵ Se Feuillet, André. "La recherche du Christ dans la Nouvelle Alliance d'après la Christophanie de Jo 20, 11-18", *L'homme devant Dieu*. Henri de Lubac (red). Paris: Aubier, 1963, 103-107 och Brown, Raymond Edward. *The Gospel according to John XIII-XXII*. Anchor Bible 29A. New York: Doubleday, 1970, 1010.

¹³⁶ Se Köstenberger, *John*, 567 och Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 988.

¹³⁷ Köstenberger, *John*, 567.

¹³⁸ Köstenberger, *John*, 567-568

¹³⁹ Se Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 989 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1189.

alla ett litet eftertryck tack vare vokalmötena, ett tydligt grepp för evangelisten att försöka göra klart och tydligt för åhörarna vad det är som händer. $\kappa\alpha\iota\ \theta\epsilon\omega\rho\epsilon\acute{\iota}$ i 20:14b bildar ett *anaphora* tillsammans med 20:12a, och även om de står något långt ifrån varandra har åhörarna sannolikt det fortfarande med sig i öronen och hör återupprepningsen.

20:15a-c Brant menar att Jesus genom sin repetition av änglarnas tidigare fråga, förenar sig med dem och tillsammans med frågan som efterföljer försvarar för Maria att känna igen honom.¹⁴⁰ Köstenberger är osäker på om Jesu fråga ska ses som tillrättavisande eller tröstande, men att den andra frågan är en retorisk fråga, vilket också Keener anser.¹⁴¹ Keener verkar också tycka att det finns en subtil ironi i Jesu replik.¹⁴² Brown menar att det inte finns något uppseendeväckande med Jesu gestalt, han tror till exempel inte att Jesus är naken,¹⁴³ och med tanke på platsen verkar det inte särskilt konstigt att Maria tar Jesus för en trädgårdsvakt.¹⁴⁴

Ljudintensiteten mellan 20:15a-c är låg, och innehåller få starka retoriska figurer. Flödet är relativt bra men 20:15b, alltså Jesu två frågor, innehåller tre σ i starka positioner, över fyra ord. Detta leder till att åhörarna troligtvis hör de väsande konsonanterna tydligt. Både $\kappa\lambda\alpha\acute{\iota}\epsilon\iota\varsigma$ och $\zeta\eta\tau\epsilon\acute{\iota}\varsigma$ innehåller långa vackra ljud i mitten, så det är inte tal om riktigt hårda eller väsande ord i övrigt. Jesus är här inte arg eller anklagande, men åhörarna uppfattar antagligen inte Jesus som tröstande, utan snarare har replikerna en svagt ironisk underton.

20:15d-f Marias fråga är inte en trevlig eller artig fråga, enligt Brant, utan snarare en anklagelse, och att hon säger att hon ska bära kroppen själv pekar på hennes desperation, eller hängivenhet enligt Keener.¹⁴⁵ Köstenberger menar att upprepningsen av Marias klagomål förstärker narrativets spänning och lägger en emfas dels vid hennes smärta, men också vid att det kommer komma en tröst från Jesus.¹⁴⁶ Brant visar också på en retorisk struktur i Marias svar mellan 20:13b-15f;

A De har flyttat bort min herre,

¹⁴⁰ Brant, *John*, 269.

¹⁴¹ Se Köstenberger, *John*, 568 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1190.

¹⁴² Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1190.

¹⁴³ Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 990.

¹⁴⁴ Se Brant, *John*, 269 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1190.

¹⁴⁵ Se Brant, *John*, 269 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1190.

¹⁴⁶ Köstenberger, *John*, 568.

B och jag vet inte var de lagt honom.

C Om det är du som har burit bort honom herre,

B₂ så säg mig var du har lagt honom,

A₂ så att jag kan hämta honom.

Detta är en konstruktion som Brant menar användes i antika dramor, för att genom repliker kunna visa på känslor som är så starka att de egentligen lämnade karaktären mållös.¹⁴⁷

Jag har identifierat att 20:15d-f är en period, med medelhög intensitet. Det finns inte särskilt hög frekvens av varken hårda eller väsande konsonanter och flödet är relativt bra. 20:15e-f₁ innehåller både ett *epistrophe* och ett *anaphora* och de två första orden i 20:15f₂ markeras tydligt genom vokal- och konsonantmöten.

Som helhet skulle åhörarna antagligen inte uppfatta hela Marias replik som väsande, men inledningen i 20:15e får en klart väsande klang. $\sigma\delta\ \epsilon\beta\acute{\alpha}\sigma\tau\alpha\sigma\alpha\varsigma$ har för hög frekvens av σ , vilket gör att åhöraren sannolikt uppfattar Maria som anklagande. Att hon skulle vara ironisk förefaller otroligt med tanke på att resterande replik inte antyder det, utan snarare att hon verkligen hoppas att han ska veta var kroppen är. Med stor sannolikhet uppfattar åhörarna tydligt att Maria verkligen inte tror att trädgårdsvakten är Jesus, genom den tydliga upprepningen av $\alpha\upsilon\tau\acute{o}\nu$. Det är en stark replik som alltså avrundas med en betoning på att Maria säger att hon ska hämta, eller egentligen lyfta upp, honom.

20:16 Att Maria känner igen Jesus när han kallar henne vid namn kopplar både Brant och Keener till att fåren ska känna sin herdes röst när han kallar dem vid namn.¹⁴⁸

Brown ger en förklaring till den dubbla vändningen genom att det är först här Maria vänder sin fulla uppmärksamhet till Jesus.¹⁴⁹

$\rho\alpha\beta\beta\omicron\upsilon\upsilon\iota$ är inte hebreiska, utan arameiska, påpekar Brown,¹⁵⁰ och Brant menar att det finns två nivåer i Marias svar. Dels använder hon ett för åhörarna välkänt uttryck, eftersom det är samma som lärjungarna använt, och dels menar Brant att Maria lägger till ett prefix som skulle ge översättningen 'min lärare', även om

¹⁴⁷ Brant, *John*, 269.

¹⁴⁸ Se Brant, *John*, 270 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1190-1191.

¹⁴⁹ Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 991.

¹⁵⁰ Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 991.

evangelisten själv bara översätter det som διδάσκαλε.¹⁵¹ Brown, Keener och Köstenberger menar att Marias beteckning har en mer tillgiven och intim ton än vad lärjungarna använt, och Brant ser det som ett glädjeuttryck, snarare än en trosbekännelse, vilket inte heller Köstenberger gör.¹⁵² Brown gör också en koppling mellan Jesu fråga och den han ställer till lärjungarna i Joh. 1:38, där de svarar ραββι, medan Maria här svarar ραββουvi. Denna parallell, menar Brown, tyder inte på en tro i sitt klimax, utan snarare en begynnande tro.¹⁵³

20:16a, Jesu replik, är fortfarande medelhög intensitet. Repliken innehåller 80% vokal- och konsonantmöten: λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· # Μαριάμ. #, och den hackiga rytmen bygger antagligen upp en viss spänning för åhörarna kring vad som kommer i slutet av den.

I 20:16b-c går ljudintensiteten ner till låg, och har ett något bättre flöde. Det är inte en särskilt retorisk stark replik och den har varken en särskilt bra eller dålig ljudbild. Intensiteten är som sagt låg, och att Maria skulle uppbringa någon typ av glädjerop framgår inte. Åhörarna uppfattar troligtvis en milt vacker ljudbild, och jag skulle säga att betoningen ligger på det intima snarare än det starkt uttrycksfulla.

20:17 Keener menar att det inte är något märkligt att Maria omfamnar någon hon trott var död, och han poängterar att det handlar just om en omfamning och inte bara att Maria försiktigt petar på Jesus.¹⁵⁴ Brown lyfter fram att verbet som används är ett annat än i scenen där Tomas inbjuds att examinera Jesu sår. Det är alltså inte en kontrast mellan Maria och Tomas, utan här handlar det om, enligt Brown, att Maria inte ska klamra sig fast vid Jesus.¹⁵⁵ Köstenberger menar att Jesu replik avslöjar att något hänt relationellt, att de inte bara kan återgå till vanorna och relationerna de hade före korset.¹⁵⁶ Brant menar att det handlar om att Maria inte kan hålla fast vid Jesus eftersom han ska sända henne, och Keener påpekar att befallningen är tidsbegränsad till just där och då, men också att det kan finnas en underton av varning, att inte bli allt för fäst vid Jesu fysiska närvaro, eftersom han relativt snart kommer stiga upp.¹⁵⁷

¹⁵¹ Brant, *John*, 270.

¹⁵² Se Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1191, Brown, *The Gospel according to John*, 991, Köstenberger, *John*, 568-569 och Brant, *John*, 270.

¹⁵³ Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 1010.

¹⁵⁴ Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1192-1193.

¹⁵⁵ Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 1011.

¹⁵⁶ Köstenberger, *John*, 569.

¹⁵⁷ Se Brant, *John*, 270-271 och Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1193-1194.

Huvudfokus, enligt Brown, bör ligga på den andra delen av repliken, som handlar om att Jesus är på väg till Fadern, och Brant hävdar att det instiftas en ny terminologi av Jesus, när han talar om sina följare som bröder och där hans gud blivit även vår Gud.¹⁵⁸

Både Keener och Köstenberger påpekar den begränsade trovärdigheten som kvinnor ansågs ha, vilket gjorde att de sällan användes som budbärare.¹⁵⁹ Här använder dock Jesus Maria som budbärare om något av väldigt stor vikt

μή μου ἄπτου, som avslutar 20:17a, avslutas på vackra ljud, där de två sista bildar ett *homoioteleuton*. 20:17a-b har låg ljudintensitet, men 20:17c-e identifierar jag som en period, och med hög ljudintensitet.

20:17c-e innehåller en överbikt av vackra ljud och flera retoriska figurer. Den innehåller både *anaphora*, genom καὶ θεόν, *epistrophe* genom både μου och ὑμῶν, *iscolon*¹⁶⁰ genom 20:17d-e, och en förlängning och avrundning i 20:17e.

Jesu replik, om att Maria inte ska röra honom, skulle kunna tolkas som avfärdande eller irriterat, men ljudanalysen visar att åhörarna absolut inte bör ha uppfattat det så. Försättningen av repliken stegras till en undervisning som har stark ljudintensitet och är vacker och retorisk, vilket gör att talaren byggt upp till scenens klimax och med största sannolikhet fångar åhörarnas fulla uppmärksamhet och får dem att lägga det Jesus säger på minnet.

5.2 Konklusion

Ljudbilden är överlag inte särskilt skarp, även om det finns ett par partier som blir mindre välljudande. Rytmsätt finns det lite väl många direkt disharmoniska vokalmöten för att vara vackert, samtidigt som de framförallt har funktionen att göra åhöraren uppmärksam på specifika saker, till exempel för att betona replikskifte.

Marias möte med Jesus inleds med medelhög intensitet, vilket inte är konstigt eftersom det är något uppseendeväckande som åhöraren ska få lyssna till. Maria har fem replik-*kola*, varav tre har medelhög intensitet, och Jesus har åtta replik-*kola*, varav ett med medelhög intensitet och tre med hög intensitet. Dialogen innehåller två perioder, där Maria och Jesus har varsin.

¹⁵⁸ Se Brown, *The Gospel according to John XIII-XXII*, 1011 och Brant, *John*, 271.

¹⁵⁹ Se Keener, *The Gospel of John*, Volume Two, 1192-1193 och Köstenberger, *John*, 570.

¹⁶⁰ Ett *iscolon* bildas genom att flera kola i följd har samma längd, se Nässelqvist, *Public Reading*, 148.

Det är Jesus som är den som tydligt sitter inne på information i dialogen, hans period uppfattas sannolikt också tydligt undervisande, medan Maria är i en ställning där hon antagligen uppfattas som sökande och delvis anklagande. Det är dock en dialog där åhörarna kan följa Maria från desperat sökande och förvirring, till att hon inser att det är Jesus hon talar med, via någon typ av omfamning, till att hon sänds ut med bud om Jesu uppståndelse.

Det är i någon mån Jesus som är den drivande i dialogen, men Maria är ändå inte bara ett passivt objekt, utan beskrivs tydligt som ett subjekt med egen vilja och med hängivenhet, både genom sitt tal och sitt handlande. Det är hennes engagemang och ihärdighet som delvis gör det möjligt att mötet ens uppstår; de andra lärjungarna gick hem, men Maria stannade kvar. Dialogens två höjdpunkter för åhörarna är med största sannolikhet när Marias desperata sökande får en vändning genom att Jesus avslöjar sig, i 20:15d-16a, och framförallt i det avslutande klimax i 20:17c-e.

Kapitel 6. Reflektion

På förhand var jag osäker på hur mycket och vilken sorts svar jag skulle kunna få genom att använda metoden jag gör. Det är en väldigt ny metod och det finns inte många som jobbat med den, vilket skapade en viss osäkerhet kring det hela.

Jag tycker att arbetet gått väldigt bra, och att det visat sig att metoden fungerar väl. Framförallt skulle jag säga att ljudanalysen lämpar sig bra som ett, tillsammans med andra, lager i förståelsen av texten. Det går inte att svara på alla frågor med hjälp av den, men den ger samtidigt väldigt värdefull information som annars är svåråtkomlig genom andra metoder. Dessutom tycker jag att det fungerat utmärkt att göra en jämförelse med och mot andra kommentarer, som använder andra metoder. Framförallt fungerar ljudanalysen väl tillsammans med narrativ metod.

Kapitel 7. Slutsats

Jag kommer kortfattat gå igenom slutsatser för varje perikop var för sig och sedan presentera slutsatser som går att dra mellan dessa.

Jesu mor, i 'Bröllopet i Kana', har en aktiv roll och hon fungerar i scenen som den som drar igång Jesu handlande. Jesus har ett större utrymme, men åhörarna bör ändå ha hört en relativt jämställd relation mellan dem. Maria är inte ett passivt objekt, utan aktiv, och är den som presenteras först i scenen.

Inget tyder på att åhörarna bör ha uppfattat deras dialog som nedsättande, befallande eller klandrande. Det är sannolikt också tydligt för åhörarna att det viktigaste i dialogen är Jesu replik om att hans stund inte kommit än.

Dialogen i 'Jesus och den samariska kvinnan' har relativt hög ljudintensitet. Det är en scen där åhöraren omedelbart och flera gånger om bör höra hur både Jesus och kvinnan bryter mot förväntningar och sociala normer. De bör uppfatta omväxlande kvinnan och omväxlande Jesus, som den drivande i samtalet. Kvinnan framstår med största sannolikhet för åhörarna definitivt som ett aktivt subjekt och presenteras med bredd och djup.

Varken Jesu avslutande replik kring vem han är eller kvinnans replik kring att Messias ska komma bör ha uppfattats som höjdpunkter i dialogen av åhörarna. Istället är det med stor sannolikhet för dem tre andra partier som sticker ut och som de bör höra extra tydligt: Dels kvinnans ifrågasättande av Jesus, att han som judisk man ber henne, som är samarisk kvinna, om vatten. Det är även när kvinnan ifrågasätter att Jesus skulle vara större än Jakob och Jesus talar om det levande vattnet. Slutligen är det också när Jesus undervisar om hur och var Gud ska tillbes.

Kvinnorna i den tredje scenen, 'Lasaros uppväcks', har anmärkningsvärt stort utrymme i dialogerna med Jesus. Båda framträder med stor sannolikhet för åhörarna som aktiva subjekt, som sänder efter Jesus och söker upp honom utanför byn.

Även om Jesus har en högre ställning än Marta och Maria så talar de rakt och öppet med honom och det är de som inleder respektive dialog. Marta är tydligt den av syskonen som lyfts fram för åhörarna av texten, delvis genom hennes utrymme och intensiteten i hennes repliker, men också genom att hennes namn betonas framför syskonens vid ett par tillfällen.

Åhörarna uppfattar med största sannolikhet tydligt hur Martas replik kring Lasaros uppståndelse vid den sista dagen har högst intensitet. Det finns medelhög intensitet både i Martas och Marias respektive öppningsrepliker, och i Jesu repliker i Joh 11:23 och 11:25a-26b. Däremot har Martas 'bekännelse' i Joh 11:27 låg intensitet.

I 'Maria från Magdala och Herren' är Jesus tydligt den i dialogen som sitter inne på kunskap, och är delvis den undervisande parten, medan Marias ställning präglas av att hon är desperat och sökande. Däremot bör åhörarna uppfatta att Maria får relativt stor plats i dialogen, och hon beskrivs för dem som ett aktivt subjekt med hängivenhet och egen vilja. Hon har inte följt efter lärjungarna hem, utan det är hennes engagemang och hängivenhet som gör dialogen med Jesus möjlig. Dialogen har sitt klimax i Joh 20:17c-e, men åhörarna uppfattar sannolikt dessutom den dramatiska vändningen i Joh 20:15d-16a extra tydligt, där Jesus avslöjar sig.

Kvinnorna har genomgående lägre ställning än Jesus, vilket är att förvänta, men samtidigt har de relativt stora roller och mycket utrymme i förhållande till att de just är kvinnor. Åhörarna lägger med största sannolikhet märke till att Jesus är den som i samtliga dialoger sitter inne på informationen, han är den undervisande och även om det skulle vara fel att se på kvinnorna som okunniga, så har Jesus ett lager djupare kunskap än dem.

Trots att Jesus har en högre ställning pratar han inte nedlåtande, utan dialogerna får ändå sägas sannolikt ha uppfattats som mellan relativt jämbördiga parter. Det bör ha varit förvånande dialoger för åhörarna många gånger, dels för vilket utrymme kvinnorna får, men också hur både kvinnorna och Jesus vid många tillfällen kliver över gränserna för vad som förväntades och för vad som ansågs som passande, till exempel när Jesus har ett samtal på tu man hand med en samarisk kvinna, och hur hon inte lyder honom, utan ifrågasätter honom.

Kvinnornas roller i dialogerna får implikationer för hur åhörarna med stor sannolikhet uppfattade dem. De beskrivs inte som underlägsna, passiva objekt, utan åhörarna bör istället höra kvinnorna beskrivas med bredd och djup, som aktiva subjekt som talar rakt och öppet med Jesus, både på tu man hand och inför andra människor.

I flera fall verkar kvinnorna hoppas på att Jesus har en större förmåga än vad som kunde förväntas av en vanlig man, samtidigt som de inte heller kräver något av honom.

Kvinnorna är i någon mån katalysatorer för dialogerna, exempelvis Jesu mors påstående om vinet som är slut och Marta och Maria som först sänder bud efter Jesus och sedan båda två inleder respektive dialog.

Ytterligare en slutsats som går att göra är att åhörarna på många ställen med största sannolikhet inte hörde dialogernas emfas på samma ställen som bibelkommentatorerna jag använt mig av menar att den ligger, vilket innebär att åhörarna delvis bör ha hört dialogernas tyngdpunkt på andra partier och med något annorlunda budskap än dessa kommentatorer.

Källförteckning

Bibeln. Verbum: Stockholm, 2001.

Brant, Jo-Ann A. *John*. Paideia. Grand Rapids: Baker Academic, 2011.

Brown, Raymond Edward. *The Gospel according to John I-XII*. Anchor Bible 29. New York: Doubleday, 1966.

Brown, Raymond Edward. *The Gospel according to John XIII-XXII*. Anchor Bible 29A. New York: Doubleday, 1970.

Bultmann, Rudolf Karl. *The Gospel of John*. Översatt av George R. Beasley-Murray. Oxford: Blackwell, 1971.

Feuillet, André. "La recherche du Christ dans la Nouvelle Alliance d'après la Christophanie de Jo 20, 11-18", *L'homme devant Dieu*. Henri de Lubac (red). Paris: Aubier, 1963.

Keener, Craig S. *The Gospel of John: A Commentary, Volume One*. Grand Rapids: Baker Academic, 2012.

Keener, Craig S. *The Gospel of John: A Commentary, Volume Two*. Grand Rapids: Baker Academic, 2012.

Köstenberger, Andreas J. *John*. Baker Exegetical Commentary on the New Testament. Baker Academic: Grand Rapids, 2004.

Lee, Margeret Ellen och Scott, Bernard Brandon. *Sound Mapping the New Testament*. Salem: Polebridge, 2009.

Nestle, Eberhard, Erwin Nestle, Barbara Aland och Kurt Aland. *Novum Testamentum Graece*. 28e reviderade upplagan; Deutsche Bibelgesellschaft: Stuttgart, 2012.

Nässelqvist, Dan. *Public Reading and Aural Intensity: An Analysis of the Soundscape in John 1-4*. Lund: Media Tryck, 2014.

O'Day, Gail R. *The Gospel of John*. The New Interpreter's Bible vol. 9. Nashville: Abingdon Press, 1995.

Ridderbos, Herman. *The Gospel according to John*. Översatt av John Vriend. Grand Rapids: Eerdmans, 1997.

Septuaginta: id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX. Alfred Rahlfs (red). Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2006.

Shiner, Whitney. *Proclaiming the Gospel: First Century Performance of Mark*. Harrisburg: Trinity, 2003.

Swidler, Leonard. *Jesus was a feminist: what the gospels reveal about his revolutionary perspective*. Lanham: Sheed & Ward, 2007.

Bilagor

Kort hjälp till ljudkartorna: I ljudkartan avgränsas varje *kolon* genom ny rad och får ett namn, till exempel Joh 2:1a. Skulle detta *kolon* vara indelat i två *komman* skulle de få namnen 2:1a₁ och 2:1a₂. I ljudkartan visas en period genom en ram runt de *kola* som bildar en period. Dessa två saker går att se i ljudkartorna från steg 3.

Steg 3 behandlar de retoriska strukturerna och resultaten av undersökningen presenteras i ljudkartan genom att strukturera upp texten på ett sätt som åskådliggör de retoriska strukturerna som finns. Dels genom understrykningar, men också genom att ställa ord parallellt med varandra. Dessutom har jag valt att med fet understrykning markera de allitterationer som jag poängterar i arbetet.

Bilaga 1. Johannes 2:1-12, Bröllopet i Kana

Steg 3

- Joh 2:1 a) Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας,
b) καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ·
- Joh 2:2 a) ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.
- Joh 2:3 a) καὶ ὑστερήσαντος οἴνου
b) λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν·
c) οἶνον οὐκ ἔχουσιν.
- Joh 2:4 a) καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
b) τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι;
c) οὔπω ἤκει ἡ ὥρα μου.
- Joh 2:5 a) λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις·
b) ὅ τι ἂν λέγη ὑμῖν ποιήσατε.
- Joh 2:6 a) ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἐξ
b) κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι,
c) χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.
- Joh 2:7 a) λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
b) γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος.
c) καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.
- Joh 2:8 a) καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν
b) καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· οἱ δὲ ἤνεγκαν.
- Joh 2:9 a) ὥς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον

- b) καὶ οὐκ ἦδει πόθεν ἐστίν,
 c) οἱ δὲ διάκονοι ἦδισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ,
 d) φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλιнос
- Joh 2:10 a₁) καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν
 b) καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω·
 c) σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.
- Joh 2:11 a) Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας
 b) καὶ ἐφανερώσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ,
 c) καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
- Joh 2:12 a) Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοῦμ
 b₁) αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
 b₂) καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 c) καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

Steg 5

Ljudintensitet			Textställe	Antal kola	Sammanfattning av innehåll
Hög	Medel	Låg			
		x	2:1a-b	2	Det var bröllop i Kanan
		x	2:2a	1	De var också ditbjudna
		x	2:3a-c	3	Jesu mor påpekar att vinet är slut
		x	2:4a-b	2	Jesus svarar: Låt mig vara, kvinna
	x		2:4c	1	Min tid är inte kommen
		x	2:5a-b	2	Hans mor pratar till tjänarna
		x	2:6a-c	3	”Där stod sex stora stenkärl...”
		x	2:7a	1	Jesus säger till lärjungarna
	x		2:7b-c	2	”Fyll kärlen...” och de lyder
		x	2:8a-b	2	”Ös upp...” och de lyder
	x		2:9a-d	4	Världen smakar och förstår inte.
	x		2:10a-c	3	”du har sparat det goda vinet”
		x	2:11a-c	3	Noteras att Jesus gjort ett tecken
		x	2:12a-c	3	De går till Kafarnaum

Bilaga 2. Johannes 4:1-42, Jesus och den samariska kvinnan

Steg 3

- Joh 4:1 a) Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς.
b) ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι
c) ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ
d) καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης
- Joh 4:2 a) - καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ -
- Joh 4:3 a) ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν
b) καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
- Joh 4:4 a) Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.
- Joh 4:5 a) Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ
b) πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ τῷ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ·
- Joh 4:6 a) ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ.
b) ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας
c) ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη.
- Joh 4:7 a) Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ.
b) λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πεῖν·
- Joh 4:8 a) οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν
b) ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν.
- Joh 4:9 a) λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις·
b) πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς
c) γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης;
d) οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις.
- Joh 4:10 a) ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ·
b) εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ
c) καὶ τίς ἐστὶν ὃ λέγων σοι· δός μοι πεῖν,
d) σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν
e) καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν.
- Joh 4:11 a) Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ·
b) κύριε, οὔτε ἄντημα ἔχεις
c) καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ·
d) πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;

Joh 4:12	a) μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν <u>Ἰακώβ</u> ,	
	b) ὃς <u>ἔδωκεν</u> ἡμῖν <u>τὸ φρέαρ</u>	
	c ₁) καὶ	αὐτὸς
	c ₂) ἐξ	αὐτοῦ ἔπιεν
	c ₃) καὶ οἱ υἱοὶ	αὐτοῦ
	c ₄) καὶ τὰ θρέμματα	αὐτοῦ;
Joh 4:13	a) ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν	αὐτῇ·
	b) πᾶς ὁ <u>πίνων</u> <u>ἐκ τοῦ ὕδατος</u> τούτου <u>διψήσει</u> πάλιν·	
Joh 4:14	a) ὃς δ' ἂν <u>πίη</u> <u>ἐκ τοῦ ὕδατος</u> οὗ ἐγὼ <u>δώσω αὐτῷ</u> ,	
	b) οὐ μὴ <u>διψήσει</u> εἰς τὸν <u>αἰῶνα</u> ,	
	c) ἀλλὰ τὸ <u>ὔδωρ</u> ὃ <u>δώσω αὐτῷ</u>	
	d) γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ <u>ὑδατος</u>	
	e) ἀλλομένου εἰς <u>ζωὴν</u> <u>αἰώνιον</u> .	
Joh 4:15	a) <u>Λέγει</u> πρὸς <u>αὐτὸν</u> ἡ γυνή·	
	b) κύριε, <u>δός μοι</u> <u>τοῦτο</u> <u>τὸ ὔδωρ</u> ,	
	c) ἵνα μὴ <u>διψῶ</u> μηδὲ <u>διέρχωμαι</u> ἐνθάδε <u>ἀντλεῖν</u> .	
Joh 4:16	a) <u>λέγει αὐτῇ</u> · ὕπαγε <u>φώνησον</u> τὸν <u>ἄνδρα</u> σου	
	b) καὶ ἔλθε <u>ἐνθάδε</u> .	
Joh 4:17	a) ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ <u>εἶπεν</u> αὐτῷ·	
	b) οὐκ <u>ἔχω</u> <u>ἄνδρα</u> .	
	c) <u>λέγει αὐτῇ</u> ὁ Ἰησοῦς·	
	d) <u>καλῶς εἶπας</u> ὅτι <u>ἄνδρα</u> οὐκ <u>ἔχω</u> .	
Joh 4:18	a) <u>πέντε γὰρ ἄνδρας</u> <u>ἔσχες</u>	
	b) καὶ νῦν ὃν <u>ἔχεις</u> οὐκ <u>ἔστιν</u> σου <u>ἀνὴρ</u> ·	
	c) <u>τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας</u> .	
Joh 4:19	a) <u>Λέγει</u> αὐτῷ ἡ γυνή·	
	b) κύριε, <u>θεωρῶ</u> ὅτι <u>προφήτης</u> εἶ σὺ.	
Joh 4:20	a) οἱ <u>πατέρες</u> ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ <u>προσεκύνησαν</u> ·	
	b) καὶ ὑμεῖς <u>λέγετε</u> ὅτι ἐν <u>Ἱεροσολύμοις</u> <u>ἐστὶν</u>	
	c) ὁ <u>τόπος</u> ὅπου <u>προσκυβεῖν</u> δεῖ.	
Joh 4:21	a) <u>λέγει</u> αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·	
	b) <u>πίστευέ μοι</u> , <u>γύναι</u> ,	
	c) ὅτι <u>ἔρχεται ὥρα</u>	

	d1) ὅτε οὐτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ	
	d2) οὐτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε	τῷ πατρί.
Joh 4:22	a) ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε·	
	b) ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν,	
	c) ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων	ἐστίν.
Joh 4:23	a) ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν	ἐστίν,
	b) ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν	τῷ πατρί
	c) ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ·	
	d) καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ	τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.
Joh 4:24	a) πνεῦμα ὁ θεός, καὶ	τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν
	b) ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ	δεῖ προσκυνεῖν.
Joh 4:25	a) Λέγει	αὐτῷ ἡ γυνή·
	b) οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται	
	c) ὁ λεγόμενος	χριστός·
	d) ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος,	
	e) ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα.	
Joh 4:26	a) λέγει	αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
	b) ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.	
Joh 4:27	a) Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ	αὐτοῦ
	b) καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ	γυναικὸς ἐλάλει·
	c) οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· τί ζητεῖς	
	d) ἢ τί λαλεῖς μετ'	αὐτῆς;
Joh 4:28	a) ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν	αὐτῆς ἡ γυνή
	b) καὶ ἀπῆλθεν εἰς	τὴν πόλιν
	c) καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·	
Joh 4:29	a) δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον	
	b) ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα,	
	c) μήτι οὗτός ἐστιν	ὁ χριστός;
Joh 4:30	a) ἐξῆλθον ἐκ	τῆς πόλεως
	b) καὶ ἤρχοντο πρὸς	αὐτόν.
Joh 4:31	a) Ἐν τῷ μεταξὺ ἠρώτων	αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες·
		ράββι, φάγε.
Joh 4:32	a) ὁ δὲ εἶπεν	αὐτοῖς·

- b) ἐγὼ βρω̄σιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε.
- Joh 4:33 a) ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους·
b) μὴ τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;
- Joh 4:34 a) λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
b) ἐμὸν βρω̄μά ἐστὶν ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με
c) καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
- Joh 4:35 a) οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι
b) ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμός ἔρχεται;
c) ἰδοὺ λέγω ὑμῖν,
d) ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
e) καὶ θεάσασθε τὰς χώρας
f) ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν.
Joh 4:35-36	a) ἤδη ὁ <u>θερίζων</u> μισθὸν λαμβάνει
b) καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον,
c) ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρη καὶ <u>ὁ θερίζων</u> . |
|-------------|--|
- Joh 4:37 a) ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινὸς
b) ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων
c) καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.
- Joh 4:38 a) ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν
b) ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε·
c) ἄλλοι κεκοπιάκασιν
d) καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
- Joh 4:39 a) Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαριτῶν
b) διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι
c) εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα.
- Joh 4:40 a) ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαριταί,
b) ἡρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς·
c) καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.
- Joh 4:41 a) καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ,
- Joh 4:42 a) τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι
b) οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν,
c) αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἶδαμεν
d) ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Steg 5

Ljudintensitet			Textställe	Antal kola	Sammanfattning av innehåll
Hög	Medel	Låg			
		x	4:1a-d	4	Fariseerna hört att Jesus vann fler lärjungar...
		x	4:2a	1	Fast det var inte Jesus som döpte
	x		4:3a-b	2	Lämnade Judeen
		x	4:4a	1	Han var tvungen att passera genom Samarien
		x	4:5a-b	2	Han kom till Sykar
		x	4:6a-c	3	Jesus slår sig ner vid källan
		x	4:7a-b	2	En kvinna kommer: ”Ge mig dricka”
		x	4:8a-b	2	Lärjungarna hade gått för att handla
	x		4:9a-d	3	Kvinnan: - Hur kan du som är Jude be mig om dricka? Samarier och Judar umgicks inte
		x	4:10a-c	3	Jesus: Om du visste vad gud har att ge Och vem som säger -ge mig dricka
		x	4:10d-e	2	Då skulle du be och han skulle ge dig, levande vatten
		x	4:11a-c	3	Kvinnan: Brunnen är djup
		x	4:11d	1	”Varifrån har du levande vatten?”
	x		4:12a-c	3	”Är du större än vår Fader Jakob?”
	x		4:13a-b	2	”Den som dricker av det här vattnet blir törstig igen”
x			4:14a-e	5	”..det vattnet jag ger... En flödande källa till evigt liv”
		x	4:15a-c	3	Kvinnan svarar:

					”Herre ge mig det vattnet...”
		x	4:16a-b	2	Jesus: ”Gå och hämta din man”
		x	4:17a-b	2	Kvinnan: ”Jag har ingen man”
		x	4:17c	1	Jesus svarar:
	x		4:17d-18a	2	”Det är sant att du inte har någon man, Du har haft fem män,”
		x	4:18b-c	2	Jesus: ”den du har nu är inte din man.”
		x	4:19a-b	2	Kvinnan säger att Jesus är en profet.
		x	4:20a-c	3	Kvinnan: Judarna och Samarierna menar att olika platser är den rätta för tillbedj
		x	4:21a-b	2	Jesus svarar; ”Tro mig kvinna”
	x		4:21c-d	2	”Den tid kommer då det varken är på c här berget eller i Jerusalem som ni ska tillbe Fadern”
	x		4:22a-b	2	”Ni tillber det ni inte vet, vi tillber det vi vet.”
		x	4:22c	1	”Frälsningen kommer från Judarna”
	x		4:23a-d	4	Sanna tillbedjare ska tillbe Fadern i an och sanning, För sådana tillbedjare vill Fadern ha
	x		4:24a-b	2	Gud är ande och bör tillbedjas i ande och sanning
		x	4:25a-e	5	Kvinnan: ”Jag vet att Messias kommer Han skall säga oss allt”
		x	4:26a-b	2	Jesus: ”Jag är den du talar om.”
		x	4:27a-d	4	Lärjungarna återvänder och förundras, men ingen vågar fråga varför han talar med kvinnan
		x	4:28a-b	2	Kvinnan återvänder till staden
	x		4:28c-29c	4	Säger till människorna: ”Kom och se en man, som har sagt mig allt jag gjort

					inte kan det väl vara Messias?"
		x	4:30a-b	2	De lämnar staden och går till Jesus
		x	4:31a	1	Lärjungarna säger åt Jesus att äta
		x	4:32a-b	2	Jesus: "Jag har mat att äta som ni inte känner till"
		x	4:33a-b	2	Lärjungarna: "Inte är det väl någon som givit honom att äta?"
		x	4:34a-c	3	Jesus: "Min föda är att följa viljan hos den som sänt mig, och att fullborda hans verk.
		x	4:35a-b	2	"Ni säger väl: Det dröjer ännu fyra månader tills skördetid"
		x	4:35c-d	2	"Men jag säger er: Lyft era blickar"
		x	4:35e-f	2	"Se att fälten är vita för skörd"
	x		4:35/36a-c	3	"Redan den som skördar belönas och samlar frukt till evigt liv. För att den som sår ska glädjas tillsammans med den som skördar"
	x		4:37a-c	3	"I detta stämmer ordspråket: "En sår och en annan skördar"
	x		4:38a-d	4	"Jag har sänt er att skörda det ni inte slitit för Andra har slitit och ni har trätt in i deras slit. " (Fått lön för deras möda?)"
		x	4:39a-c	3	Många Samarier från staden hade kommit till tro på honom, genom kvinnans ord:
		x	4:40a-c	3	Samarierna bad honom att stanna hos dem och han stannade

					där i två dagar.
		x	4:41a	1	Många kom till tro på honom genom hans ord
		x	4:42a-d	4	De sa till kvinnan: ”Vi tror inte längre genom det du sagt, För vi har själva hört honom och vi vet att detta sannerligen är världens frälsare”

Bilaga 3. Johannes 11:1-44, Lasaros uppväcks

Steg 3

- Joh 11:1 a) Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας,
b) ἐκ τῆς κόμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.
- Joh 11:2 a) ἦν δὲ Μαριάμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω
b) καὶ ἐκμάζασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς,
c) ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.
- Joh 11:3 a) ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι·
b) κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.
- Joh 11:4 a) ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
b) αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον
c) ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ,
d) ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς.
- Joh 11:5 a) ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν
b) καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.
- Joh 11:6 a) Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ,
b) τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας,
- Joh 11:7 a) ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς·
b) ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.
- Joh 11:8 a) λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί·
b) ράββι, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι,
c) καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;
- Joh 11:9 a) ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
b) οὐχὶ δώδεκα ὥραί εἰσιν τῆς ἡμέρας;
	c) <u>ἐάν</u> τις περιπατῇ ἐν τῇ <u>ἡμέρᾳ</u> , οὐ προσκόπτει,
d) <u>ὅτι τὸ φῶς</u> τοῦ κόσμου τούτου <u>βλέπει</u> ·
Joh 11:10	a ₁) <u>ἐάν</u> δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, <u>προσκόπτει</u> ,
a ₂) <u>ὅτι τὸ φῶς</u> οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.
- Joh 11:11 a) Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς·
b) Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται·
c) ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.
- Joh 11:12 a) εἶπαν οὖν οἱ μαθηταί αὐτῷ·

- b) κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται.
- Joh 11:13 a) εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ,
b) ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
- Joh 11:14 a) τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησία·
b) Λάζαρος ἀπέθανεν,
- Joh 11:15 a) καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς ἵνα πιστεύσητε,
b) ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ
c) ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.
- Joh 11:16 a) εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς·
b) ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.
- Joh 11:17 a) Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτόν
b) τέσσαρας ἡδὴ ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.
- Joh 11:18 a) ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων
b) ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε
- Joh 11:19 a) πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ
b) ἵνα παραμυθίσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ.
- Joh 11:20 a) Ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται ὑπήντησεν αὐτῷ·
b) Μαριάμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο.
- Joh 11:21 a) εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· κύριε,
b) εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου·
- Joh 11:22 a) ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι
b) ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν
c) δώσει σοι ὁ θεός.
- Joh 11:23 a) λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
b) ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.
Joh 11:24	a) λέγει αὐτῷ ἡ <u>Μάρθα</u> · <u>οἶδα ὅτι</u>
b) <u>ἀναστήσεται</u> ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. |
|-----------|---|
- Joh 11:25 a) εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
b) ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή·
c) ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ
d) κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται,
- Joh 11:26 a) καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ
b) οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

- c) πιστεύεις τούτο;
- Joh 11:27 a) λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε,
b) ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι
c) σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ
d) ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
- Joh 11:28 a) Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν
b) καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς
c) λάθρα εἰποῦσα· ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε.
- Joh 11:29 a) ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν ἠγέρθη ταχὺ
b) καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν.
- Joh 11:30 a) οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην,
b) ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήνητησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.
- Joh 11:31 a) οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ
b) καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν
c) ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη
d) καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ
e) δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.
- Joh 11:32 a) Ἡ οὖν Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς
b) ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας
c) λέγουσα αὐτῷ· κύριε,
d) εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός.
- Joh 11:33 a) Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτήν κλαίουσαν
b) καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας,
c) ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι
d) καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν
- Joh 11:34 a) καὶ εἶπεν· ποῦ θεείκατε αὐτόν;
b) λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.
- Joh 11:35 a) ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.
- Joh 11:36 a) ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι·
b) ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.
- Joh 11:37 a) τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν·
b) οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ
c) ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;
- Joh 11:38 a) Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ

- b₁) ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον.
- b₂) ἦν δὲ σπήλαιον
- c) καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῶ.
- Joh 11:39 a) λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον.
 b) λέγει αὐτῶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα·
 c) κύριε, ἤδη ὄζει,
 d) τετραρτῆρας γάρ ἐστιν.
- Joh 11:40 a) λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς·
 b) οὐκ εἶπόν σοι ὅτι
 c) ἐὰν πιστεύσης ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ;
- Joh 11:41 a) ἦραν οὖν τὸν λίθον.
 b) ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν·
 c) πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου.
- Joh 11:42 a) ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις,
 b) ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον,
 c) ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
- Joh 11:43 a) καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν·
 b) Λάζαρε, δεῦρο ἕξω.
- Joh 11:44 a) ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς
 b) δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις
 c) καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο.
 d) λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 e) λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.

Steg 5

Ljudintensitet			Textställe	Antal kola	Sammanfattning av innehåll
Hög	Medel	Låg			
	x		Joh 11:1	2	”Lasaros låg sjuk. Han var från Betania, där också Maria och Marta bodde.”
	x		Joh 11:2	3	”Det var den Maria som smörjt Jesu fötter, och Lasaros var hennes bror”

		x	Joh 11:3	2	Bud från systrarna till Jesus angående sjukdomen.
		x	Joh 11:4	4	”sjukdomen leder inte till döden, utan ska visa Guds härlighet”
		x	Joh 11:5	2	Jesus älskade Marta, hennes syster Och Lasaros
	x		Joh 11:6	2	De stannade kvar i två dagar
		x	Joh 11:7	2	”Låt oss gå upp till Judeen igen”
		x	Joh 11:8	3	Lärjungarna påminner Jesus om att han nyss höll på att bli stenad av judarna där.
		x	Joh 11:9a-b	2	Jesus: ”Har inte dagen tolv timmar?”
x			Joh 11:9c-10a	3	”Den som vandrar om dagen.. Den som vandrar om natten...”
		x	Joh 11:11	3	Jesus fortsätter: ”Lasaros sover, men jag går dit för att väcka honom”
		x	Joh 11:12	2	Lärjungarna: ”Sover han, så blir han frisk”
		x	Joh 11:13	2	De trodde han menade vanlig sömn
		x	Joh 11:14	2	Jesus: ”Lasaros är död”
		x	Joh 11:15	3	Jesus är glad för lärjungarnas skull, att han inte var där.
		x	Joh 11:16	2	Tomas: ”Låt oss gå med för att dö med honom”
		x	Joh 11:17	2	När Jesus kom dit hade Lasaros redan varit död i fyra dagar
		x	Joh 11:18	2	Avståndsangivelse mellan Betania och Jerusalem
		x	Joh 11:19	2	Många judar hade kommit för att trösta Marta och Maria
		x	Joh 11:20	2	Marta mötte Jesus men Maria Stannade kvar hemma

	x		Joh 11:21	2	Marta säger: ”om du hade varit här hade min bror inte dött”
		x	Joh 11:22	3	”Men också nu vet jag; Gud skall ge dig vad du än ber honom om.”
	x		Joh 11:23	2	Jesus säger: ”Din bror ska uppstå”
x			Joh 11:24	2	Marta säger: ”Jag vet att han ska uppstå vid uppståndelsen, på den sista dagen.”
	x		Joh 11:25a-b	2	Jesus säger: ”Jag är uppståndelsen och livet”
	x		Joh 11:25c-26b	4	”Den som tror på mig skall leva om han än dör...”
		x	Joh 11:26:c	1	”Tror du detta?”
		x	Joh 11:27	4	Marta: ”Ja, Herre, jag tror att du är Kristus, Guds son...”
		x	Joh 11:28	3	Marta går och viskar till sin syster: ”Mästaren är här och kallar på dig”
		x	Joh 11:29	2	Maria steg upp och gick för att möta honom
		x	Joh 11:30	2	Men Jesus hade inte kommit till byn ännu.
		x	Joh 11:31	5	Judarna följde efter Maria, för de trodde att hon var på väg till graven.
		x	Joh 11:32a-b	2	När Maria kom dit Jesus var, kastade hon sig för hans fötter
	x		Joh 11:32c-d	2	Maria sa: ”Herre, Om du hade varit här hade min bror inte dött”
		x	Joh 11:33	4	När Jesus såg hur Maria och judarna grät, blev han skakad i sitt innersta, och upprörde sig själv.

		x	Joh 11:34a	1	Han sa: ”Var har ni lag honom?”
		x	Joh 11:34b	1	De svarade: ”Herre, kom och se”
		x	Joh 11:35	1	Jesus föll i gråt
		x	Joh 11:36	2	Judarna sa: ”Se så mycket han älskade honom.”
		x	Joh 11:37	3	Men några av dem sa: ”Kunde inte han som öppnade ögonen på den blinde ha gjort så att Lasaros inte behövt dö?”
		x	Joh 11:38a	1	Jesus upprörde sig själv igen,
	x		Joh 11:38b-39a	3	Han gick till graven som var en klipphåla med en sten för öppningen. Jesus säger: ”Ta undan stenen”
		x	Joh 11:39b-d	3	Marta säger: ”Herre, han luktar redan, det är den fjärde dagen.”
		x	Joh 11:40	3	Jesus säger: ”Sa jag inte: Om du tror ska du få se Guds härlighet?”
		x	Joh 11:41a-b	2	Då lyfte de bort stenen och Jesus sa:
		x	Joh 11:41c-42c	4	”Fader, jag tackar dig för att du har hört mig. Självisste jag att du alltid hör mig, men jag säger detta med tanke på alla dem som står här, för att de skall tro på att du har sänt mig.”
		x	Joh 11:43	2	Sedan ropade han högt: ”Lasaros, kom ut!”
		x	Joh 11:44a-c	3	Den döde kom ut med armar och ben inlindade och med ansiktet täckt av en duk.
		x	Joh 11:44d-e	2	Jesus säger: ”Frigör honom (från lindorna) och låt honom gå.”

Bilaga 4. Johannes 20:11-18, Maria från Magdala och Herren

Steg 3

Joh 20:11 a) Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα.

b) ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυσεν εἰς τὸ μνημεῖον

Joh 20:12 a) καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους,

b) ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ

c) καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν,

d) ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Joh 20:13 a) καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις

b) λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου,

c) καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

Joh 20:14 a) Ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω

b) καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα

c) καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν.

Joh 20:15 a) λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· γύναι,

b) τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;

c) ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν

d) λέγει αὐτῷ· κύριε,

e) εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν,

f₁) εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν,

f₂) κἀγὼ αὐτόν ἄρῶ.

Joh 20:16 a) λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μαριάμ.

b) στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί· ραββουνι,

c) ὃ λέγεται διδάσκαλε

Joh 20:17 a) λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· μή μου ἄπτου,

b) οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα·

c) πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου

d) καὶ εἰπέ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου

e₁) καὶ πατέρα ὑμῶν

e₂) καὶ θεόν μου

e₃) καὶ θεόν ὑμῶν.

Joh 20:18 a) Ἔρχεται Μαριάμ ἡ Μαγδαληνῆ

- b) ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι
 c) ἑώρακα τὸν κύριον,
 d) καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Steg 5

Ljudintensitet			Textställe	Antal kola	Sammanfattning av innehåll
Hög	Medel	Låg			
		x	20:11a	1	Maria gråter vid graven.
		x	20:11b-12a	2	Hon lutar sig in och ser två änglar där
		x	20:12b-d	3	Änglarna sitter vid huvudändan och fotändan av platsen där Jesu kropp legat.
		x	20:13a	1	Änglarna frågar varför Maria gråter
		x	20:13b-c	2	”De har tagit min Herre, och jag vet inte vart”
	x		20:14a-c	3	Maria vänder sig om och ser Jesus, men förstår inte att det är han
		x	20:15a-b	2	Jesus: ”Varför gråter du kvinna, vem söker du?”
		x	20:15c	1	Maria tror att han är trädgårdsvakten
	x		20:15d-f	3	Maria: ”Om du tagit honom, så säg mig vart, så jag kan hämta honom
	x		20:16a	1	Jesus: ”Maria”
		x	20:16b-c	2	Maria svarar: ”Rabbi”
		x	20:17a-b	2	Jesus säger: ”Rör mig inte, jag har inte stigit upp till min fader ännu
x			20:17c-e	3	”Gå till mina bröder och säg att jag stiger upp till min fader och er fader min Gud och er Gud”
		x	20:18a-e	4	Maria går med bud till lärjungarna och berättar det Jesus sagt henne.

